Europos LIETUVIS

NR. 45 (324) LONDONAS 1953 LAPKRITIS 12 VII METAI

Nugalesime!

Jeigu kas buvo pradėjęs galvoti apie DBLS-gos smukimą, apie šio krašto lietuvių apatiškumą ir atitolimą nuo lietuviškų reikalų ir veiklos, tas per pereitą DBLS suvažiavimą pamatė, kaip klaidingai jis galvojo. Ar Sąjunga smunka — Suvažiavimas griausmingai atsakė: „Ne! Ne!! Ne! Tą „Ne“ turėjo išgirsti kiekvienas lietuvis šiame kraštt, taipgi lietuviai Europoje ir visame pasaulyje, nes jis buvo pakartotas dešimts, šimtą, tūkstantį kartų. Buvo sugėdinti tie, kurie drįso suabejoti šio krašto lietuvių pajėgumu atlikti savo pareigas; padrąsinti tie, kurie šventai tiki į Sąjungą, į jos narių sveikumą, gajumą, lietuviškų reikalų supratimą.

Entuziastiški suvažiavimo sveikinimai ir padrąsinimai pasiekė ir mūsų tautiečius Europos kontinente. Mes, Europos lietuviai, turime savo specifinius uždavinius, mes esame arčiausiai mūsų pavergtos tėvynės, artimiausi jos kančių liudininkai, jos teisių gynėjai čia Europoje, kur ir pats mūsų kratšo išlaisvinimas turės būti vykdomas. Glaudžiai bendradarbiaudami, bendrai ir sutartinai veikdami, mes nugalėsime pasitaikančias kliūtis, atliksime mums statomus už davinius ir atsieksime to, ko mes visi trokštame.

Suvažiavimo pakeltos nuotaikos atmosfera tikiu pasieks ir užjūrio lietuvius ir mūsų veiksnius. D. Britanijos lietuviai nėra nugalėti — jie yra nenugalimi. Mūsų, kad ir praretintos eilės nepametė rikiuotės, ne nustojo ir nenustos kovingos nuotaikos ir paliks mūsų krašto kovos už laisvę pirmose fronto linijose tol, kol mūsų tėvynė nebus išlaisvinta. Žinau, kad tas užtikrinimas ypač bus mielas visiems buvusiems DBLS nariams, kurie emigravo į užjūrius. Jūsų Sąjunga gyvena ir gyvens, ji tebeturi tą patį gajumą, kokį turėjo anksčiau, jį laikosi tų pačių toleranci jos ir sugyvenimo tradicijų, Jums gerai pažįstamų.

Tiesa, ka mūsų veikla žymiai pasunkėjo, dideliam skaičiui emigravus į užjūrius. Su trečdaliu žmonių ir trečdaliu pinigų mes dabar turime atlikti tuos pačius uždavinius, kokius atlikdavome anksčiau. Ir dėlto neste bėtina, kad Sąjunga pakliuvo į rimtus finansinius sunkumus. Iš to kai kur ir kilo kalbos apie DBLS smukimą. Suvažiavimas padarė tokioms kalboms galą. Kol pas mus plaka tikra lietuviška širdis, kol mūsų gys lose teka mūsų tėvų ir protėvių krau jas, tol mes nesusmuksime, nepasiduosime, nenuleisime vėliavos, bet liksime ištikimi Lietuvai ir už ją žu vusiųjų palikimui. Finansinius sunkumus nugalėsime, kaip mes nugalėjome daug didesnes kliūtis. Penkių metų bėgyje šio krašto lietuviai yra sudėję lietuviškiems reikalams apie 10.000 svarų. Dabar mums reikia mažiau, negu dešimtos dalies tos sumos. Žinodami, kad nuo tos sumos priklauso DBLS prestyžas ir mūsų šio krašto lietuvių garbė, kad nuo tos sumos pareis mūsų pajėgumas atlikti mūsų lietuviškas pareigas, neabejoju, kad ta suma bus sudėta. Kiekvienam nariui išeina maždaug 16 šilingų. Nepasiturintieji duos mažiau, kiti prašomi duoti po daugiau, kad kompensuotų tuos, ku rie negali pilnos sumos duoti. Visi lietuviai yra kviečiami kuo nuoširdžiau padėti skyrių valdyboms, kurios turi labai nemalonias pareigas — rinkti aukas. Nelaukime kol jos iš mūsų paprašys, bet patys pasiūlykime savo auką ir tuo sutaupykime daug vargo ir darbo skyrių valdyboms kurios ir taip daug dirba ir daug rūpesčių turi. Aukų rinkimas pavadintas „DBLS veiklos sustiprinimo vajumi“ yra jau prasidėjęs ir jis baigsis gruodžio 20 d. Jis turi pa sisekti. Šiuo metu iš mūsų nereikalaujama karžygiškų žygių, bet dėl to, tas menkas pareigas lietuviškiems reikalams mes privalome būtinai atlikti. Reikalingą pinigų sumą mums reikės sudėti, nors, iš tikrųjų, tai neturėtų būti vien mūsų D. Britanijos lietuvių reikalas. Skolą mums padarė „Britanijos Lietuvio“ leidimas. Mes jį leidome ir leidžiame, žinodami, kad tai yra mūsų lietuvių gyvybės reikalas. Be jo D. Britanijos ir Europos kontinento lietuvių veikla negalėtų išsilaikyti ir patys lietuviai negalėtų išliktį lietuviais ilgesnį laiką. Be jo mes negalime gyventi, gi jeigu mes nustosime veikę, Lie tuvai bus padaryta neužgydoma žaiz da. Dėl to, mes ir manome, kad „B. L.“ (dabar „Europos Lietuvis“) turėtų būti ne mūsų vienų, bet visų lietuvių ir mūsų veiksnių reikalas. Jo leidimas, sumažėjus prenumerato rių skaičiui, pasidarė labai nuostolingas, ir minimas vajus yra vykdomas išlyginti padarytoms skoloms. Centro Valdyba, manydama, kad lie tuviškais interesais ne mes vieni turime rūpintis, kreipėsi į mūsų veiksnius „Europos Lietuvio‘ leidimo rei kalais. Gavome neigiamą atsakymą. Negaliu nuslėpti, kad mums tai buvo skaudus nusivylimas. Tas tačiau turėjo ir kitą efektą: davė mums laikyti mūsų vardą ir garbę, pasitikėti mūsų pačių pajėgoms. Aš žinau, kad tokia nuotaika yra ir pas visus šio krašto lietuvius, kas buvo pastebėta per suvažiavimą. Jeigu pa rama „Europos Lietuviui“ neduoda ma kaip teisėtai priklausanti, elgetauti mes neisime! Senas skolas išlyginsime, jeigu tik kiekvienas iš mūsų nuoširdžiai prisidės prie vajaus, išlaikysime mūsų prestyžą ir užtikrinsime lietuviškų reikalų gynimą šiame krašte.

Netenka bijotis ir dėl ateities veik los. Kada mūsų čia liko mažiau, už mezgėme glaudų bendradarbiavimą su Europos kontinento lietuviais. Kai kas gal pasakys, kad jie visi neturtingi. Tai gali būti ir tiesa, bet nejaugi mes viską pradėjome vertinti auksu ir sidabru. O kur tyra lietuviška siela, aktyvumas, gyvumas, pa siryžimas, darbingumas. Nors ir ne turtingi Europos lietuviai yra nuošir dūs, ištikimi draugai ir bendradarbiai. Visi gyvai sielojasi mūsų pavergto krašto vargais, jo teisių gynimu jo išlaisvinimo kovos vedimu ir jie tam tikslui aukoja savo triusą ir savo pajėgas. Gal dėl to, kad mes, Europos lietuviai, esame arčiau sia mūsų krašto, arčiausia visų pavojų, kad mums lietuviški reikalai taip labai rūpi, kad jie yra mūsų vargai. Mus pasiekia lietuviškas vėjas, mus kartais apšildo Lietuvos saulutė, mes išgirstame vaitojančios Lietuvos graudų verksmą ir tam verksmui negalime likti kurčiais.

Dėl to, nėra abejonės, kad mes lie tuvišką veiklą Europoje išlaikysime, ir kad mes visi Europos lietuviai ben drai pajėgsime išlaikyti mūsų laikraš tį, mūsų gyvybės šaltinį, lietuviškų interesų gynėją ir lietuvybės palaikytoją. „Europos Lietuvio“ reikalai dabar yra visų Europos lietuvių rei kalai ir bendrai dirbdami, surasime priemonių jo leidimui, nors tai ir labai sunku būtų. Mums būtinai reikia daugiau prenumeratorių.

Tačiau tie nuostoliai, kuriuos padarė buvęs „Britanijos Lietuvis“ (kol pasidarė Europos lietuvių laikraščiu) yra mūsų vienų D. Britanijos lietuvių reikalas ir juos mes turime išlyginti. Aš tikiu, kad mes tai padarysime, nors gal kartais ir jaučiamės esą pavargę. Nuovargiu reikia nusikratyti, kaip suvažiavimas nukratė nuovargį nuo manęs. Jaučiau pavargęs po septynių metų veiklos Centro Valdyboje ir maniau, kad naujas žmogus turėtų imtis pirmininko pa reigų. Naujas žmogus su nauja ener gija ir naujomis idėjomis. Dėja, to liuksuso negavau, bet ir nuovargio netekau. Suvažiavimo dalyvių entuziasmas, pakelta nuotaika, energingos kalbos ir tvirti pasiryžimai ir numirėlį iš grabo galėjo prikelti. Aš tikiu, kad ta nuotaika pasiekė visus šio krašto lietuvius. Duokite priemo nes, ir Centro Valdyba atliks darbą. Mes nesigailėsime darbo, triuso ir jėgų ir su Jūsų visų nuoširdžia parama atliksime mums statomus užda vinius tremtyje. D. Britanijos Lietuvių Sąjungos vardas bus aukso raidėmis įrašytas Lietuvos tremties istorijos puslapiuose, nes jos nariai iš liko ištikimi tautos palikimui.

M. Bajorinas

RUSIJAI REIKIA LAIKO

RUSIJOS KARINĖ GALYBĖ PRADEDA PIRMAUTI — 1970 m RUSIJA PRADĖS LENKTI AMERIKĄ. — KOMUNIZMAS TIKISI 50 METŲ BĖGYJE APTVINDINTI VISĄ PASAULĮ. — KAIP KOMUNISTAI PASINAUDOJO VAKARŲ KLAIDOMIS.

KIEKVIENO karo — karšto ar šalto — pagrindinis klausimas: *kokio pajėgumo yra priešas.* Kadangi galimo būsimo karo pagrindinis prie šas yra tik Sovietų Rusija, pats laikas klausti, kokia yra jos galybė.

Šitas klausimas ypač gyvai nagrinėjamas Amerikoje, kur apskaičiuota, kad paskutiniųjų 10 metų bėgyje Sovietų imperija kiekvieną valandą „priaugo“ apie 60 kvadratinių mylių! Žiūrėkime, ką apie sovietų galybę galvoja — o gal ir žino — amerikiečiai.

SOVIETŲ KARINIS PAJĖGUMAS

PIRMIAUSIA statomas klausimas: ar sovietų galybė vis dar neda vertinama? Pasirodo, kad Amerika su savo stipriai į priekį pašokusia pramone tik keliose srityse pirmauja. Tos pirmaujančios sritys: atominiai ginklai (o ir tai laikui bėgant keičiasi), sunkusis jūros laivynas ir tolimo skridimo bombonešiai.

Kitose srityse yra kiek liūdniau: sovietų povandeninių laivų esama tris kartus daugiau. Amerikos jūros laivyno operacijų vadas adm. William M. Fechteler tvirtina, kad sovietai šiandien turi šešis kartus didesnį povandeninį laivyną, negu naciai turėjo pačiu geriausiu II-jo Pasaulinio Karo metu.

Britų Admiralitetas paskelbė, kad Rusija, kuri buvo labai atsilikusi pramonės srityje, dabar savo jūrų laivynu užima antrąją po Amerikos vietą, nustumdama britų karališkąjį laivyną į trečiąją vietą.

Ta pati istorija su komunistų tankais, kovos lėktuvais ir sunkiąja artilerija.

Sovietų Sąjunga, nors pagamina vos 42% Amerikos plieno visumos, pirmauja kariniais įrengimais.

Rusija gamina 35 milionus tonų plieno per metus, o tai jau visu treč daliu prašoka nacių gamintą plieną, kai Hitleris užpuolė Lenkiją.

RUSIJAI REIKIA LAIKO

SOVIETŲ vadų — įskaitant ministerį pirmininką Malenkovą ir suimtąjį Beria — politinės kalbos yra vertos vakariečių dėmesio. Jose galima įžiūrėti mintį, kad reikia vengti komunistų ir kapitalistų susidūrimo, kol sovietų karinis pajėgumas nebus parengtas ilgam karui.

Jeigu S. Rusija dirbs tokiu tempu ir pasisekimu, kaip lig šiol, 1955 metais ji pasigamins tiek pat anglies, plieno ir kitų esminių karinių medžiagų, kiek visa Vakarų Europa. 1970 m. sovietų pramonės pajėgumas, būtinas karo vedimui, pasieks Amerikos pramonės pajėgumą.

Sovietai ypačiai reikalingi vieno dalyko, kad galėtų suburtį gausingus žemės turtus ir parengti armiją, būtent — laiko. Rusija stengiasi įjungti į savo karinę mašiną Kiniją, Šiaurės Korėją, Tibetą, Mongoliją, Rytų Austriją, R. Vokietiją su visa Rytų Europa ir Šiaurinę Indokiniją.

Sovietų nepaprastos pastangos pakelti karinį-ekonominį pajėgumą sukėlė rūpesčio Vakaruose, kur atidžiai sekami jų laimėjimai. Lordas Ismay, Šiaurės Atlanto Pakto organizacijos generalinis sekretorius, per spėjo apie „grėsmingą“ sovietų pramonės pajėgumo išaugimą.

AMERIKIEČIŲ NUOMONĖ

ĮDOMI yra oficialį amerikiečių nuomonė apie sovietų galybę ir galimybes. Skaitykime:

„Sovietų valdovai karinį-ekonominį pajėgumą laiko būtina priemone siekiant sunaikinti laisvąjį pasaulį. Rusijos penkerių metų plano tikslas — pralenkti Vakarus, telkiant visą dėmesį į sunkiąją pramonę.

„Kartu sovietų plane numatyta laikyti karines pajėgas ko geriausioje parengtyje ir aprūpintį naujais ir geresiais ginklais. (Amerikos Valstybės Departamento žiniomis, sovietų imperijos kartu su Europos ir Azi jos satelitais kovai pasirengusių pėstininkų skaičius viršija 9 milionus vyrų).

„Maršalas Vasilevski savo kalboje, pasakytoje Maskvoje spalio mėn. komunistų partijos kongreso metu, paskelbė, kad ketvirtasis penkmečio planas aprūpino kariuomenę daug geresniais ginklais, negu paskutiniojo karo metu, gerokai pakėlęs jos pa jėgumą ir iš esmės pakeitęs jos uždavinius. Jis dargi pridėjo, kad dabartinis penkmečio planas įgalins geriau apsirūpinti pirmosios klasės moderniškais ginklais ir daug gauses ne amunicija, negu karo su Hitleriu metu.

„Visa tai rodo, kad sovietų noras yra kur kas geriau apsiginkluoti, už Vakarus. Sov. Rusijos techninis pajė gumas neprilygsta Vakarų pajėgumui, tačiau, plačiai taikindami techninius išradimus kariniams projektams, sovietai gerokai sustiprino savo pajėgas pradėti ir tęsti modernų karą.

„Bendrai paėmus, sovietų ginklai yra paprasti, pajėgūs ir veiksmingi. Reikia atsiminti, kad dabartinis sovietų atominių bombų kiekis yra pa kankamas paveikti sovietų strategiją.“

SOVIETŲ SVAJONĖS

SOVIETŲ MIG-15 lėktuvai, kurie pradėjo rodytis Korėjos padangėse, turėtų atšaldyti tuos, kurie netikėjo, kad Rusija galėtų masiškai gaminti geros kokybės lėktuvus. Sovietai prisigamino tiek MIG-15, kad jie jautėsi pakankamai saugūs, atiduodami 1.000 kinų komunistams ir maždaug tiek pat Rytų Europos satelitams. Rusijos vadai neslepia, kad jų tikslas yra viso pasaulio sukomunistinimas.

Vienas žinomas rusas, rašydamas „Ekonomijos problemų“ oficialiame žurnale, nuėjo taip toli, kad net nurodė komunistų pergalės laiką. G. Z. Kozlov, sovietų ekonomijos ekspertas ir naujas Kremliaus pupilis, tvirtina, kad antrasis Pasaulinis Karas, pridėjus Kinijos laimėjimą, pasaulio balansą nustatė Rusijos naudai. Jo išvada: „Antroji XX amžiaus pusė atneš komunizmui galutinę pergalę visame pasaulyje“.

Sovietų vadovai prisipažino, kodėl jie tiki savo pergalės būtinumu. Atsimenant Malenkovo, Berios, mirusio Stalino kalbas, galima spėti, kad sovietai pasitiki tarptautinio lošimo įvairiais jiems palankiais ėjimais.

Jie tiki, kad *sąjungininkų suskilimas galį privesti prie karo.* Jų nuomone, Vakarai nukenčia, netekę savo kapitalistinėmis prekėmis sovietų kontroliuojamos imperijos rinkos.

Malenkovas tiki *būsimą kapitalistų depresija,* jeigu tik bus mažiau ga minama ginklų. Paliaubos Korėjoje kaip tik vesiančios prie bedarbės.

Sovietai tiki, kad galima *pasinaudoti neramumais kolonijose,* paimant į savo kontrolę naujas teritorijas, kaip pvz., Indokiniją.

REIKIA MOKYTIS IŠ KLAIDŲ

KREMLIUS daug laimėjo, pasinaudodamas Vakarų ignorancija apie sovietų galybę ir intencijas. 1945 m., pasitikėdami savo priešo geromis intencijomis, Vakarai visai nusiginklavo. Nusiginklavę, jie nega lėjo priversti Rusijos laikytis pažadų, pravedant laisvus rinkimus Rytų Europoje. Tokiu būdu 100 milionų žmonių atsidūrė sovietų nelaisvėje.

1949 m. Vakarai nustojo pirmavę, kai atominės bombos monopolis išspruko jiems iš rankų. Patys vakariečiai padėjo sovietams ją pasigaminti. Kas žino, kiek pralošta, naiviai tikint, kad sovietai kažin kiek atsilikę...

Net augščiausi postai negalėjo pra matyti sovietų tikslų. 1950 m. gegužės mėn. prez. Trumanas pareiškė pasauliui, kad nuo antrojo Pasaulinio Karo laikų niekuomet nebuvo tokios didelės taikos galimybės. Už mėnesio raudonieji jau veržėsi į Pietų Korėją.

Laisvojo pasaulio nesiorientavimas ir sovietų galybės neįvertinimas sudaro patį pavojingiausią komunistų 5-ją koloną.

Parengė J. Pykulis

PUOTA MASKVOJE

VAKARŲ AMBASADORIAI KELIA TOSTO STIKLUS UŽ TAIKĄ

Maskvoje, ryšium su bolševikų revoliucijos sukakties iškilmėmis, Molotovas suruošė pokylį, kuriame dalyvavo visų trijų Vakarų valstybių ambasadoriai. Be Molotovo, ku ris ėjo šeimininko pareigas, puotoje dalyvavo Kaganovičius, prekybos ministeris Mikojanas, maršalas Bul ganinas su pavaduotoju Žukovu ir eilė kitų raudonųjų, augštojo rango enkavedistų. Priėmimas, kuriame upeliais plaukė kaukaziškas vynas ir prancūziškas konjakas, trūko dvi valandas. Kai svečų ir šeimininkų nuotaika užkaito, Kaganovičius, kel damas taurę, šūktelėjo: „Liaudis sprendžia apie visą, — liaudis trokš ta taikos“! Į šitokį Kaganovičiaus sveikinimą, britų ambasadorius W. Hayter‘is, kurio drabužiai žerėjo auksu, atsakė:

— Nežiūrint į šį visą mano auksą, esu paprastas žmogus, ir trokštu lygiai taip pat taikos, kaip ir jūs, pone!

Juo pokylis ilgėjo, juo daugiau kaito nuotaika, juo dažniau buvo keliamos taurės už „taiką“, bendradarbiavimą ir teisingumą“.

Amerikiečių ambasadorius Bohlen net du kartus kėlė tostus:

— Šią taurę keliu už teisingumą tautų santykiuose!

— Tai tostas, kurį ir aš noriu paremti! — pritarė maršalas Žukovas amerikiečių ambasadoriui, išgerdamas taurę prancūziško konjako.

Antrą taurę Amerikos ambasado rius pakėlė „prieš agresorių“, sakydamas: “ Šį vakarą visi kalbėjome apie taiką. Nežinau krašto ir tautos, kuri nenorėtų taikos. Taikos tai syklė yra labai nesudėtinga: valsty bė, kurios kariuomenė pirmoji peržengia svetimo krašto sienas, yra už puolėja“.

Kai už Molotovo nugaros stovįs vertėjas šį sakinį išvertė, nepakilo su taure nei maršalas Bulganinas, nei jo pavaduotojas. Svečių nuotaika vėl pasitaisė, kai britų ambasadoriaus žmona pakėlė taurę už „sveikatą vyrų, kurių žmonos daly vauja šitoje puotoje“...

Taip pat ir visose „broliškose So vietų Sąjungos“ respublikose įvyko pokyliai, tik suprantama, juose buvo geriama ne prancūziškas konjakas, bet paprasčiausia rusiška „vod ka“ ir naujos gamybos šampanas, kurio, pagal Chruščevo planą, bus pagaminta tiek, kad užteksią kiekvienam „laisvėje gyvenančiam sovie tiniam piliečiui“...

..Londonas. Šią savaitę premjeras Churchillis buvo sušaukęs nepapras tam posėdžiui britų vyriausybės narius, apsvarstyti paskutiniuosius įvykius Trieste. Britų ir JAV vyriausybės gavusios duomenis apie italų riaušes. Spėjama, kad slaptuose pra nešimuose kalbama, apie fašistų vei klą Italijoje

DID. TREJUKE SUSITIKS BERMUDOJE

Visos trys vakarų valstybės vienu metu paskelbė oficialų komunikatą apie Prezidento Eihenhowerio, britų premjero Churchillio ir prancūzų premjero Eaniel susitikimą Bermundoje gruodžio pradžioje. Konferencijoje taip pat dalyvaus ir visų trijų valstybių užsienio reikalų ministeriai.

Svarbiausias konferencijoje klausimas — Vokietijos ateitis. Ši konferencija turėjusi įvyktį š.m. liepos mėn., tačiau dėl įvairių „gerų vilčių“ susitarti su sovietais, ji buvo atidedama.

TEISIAMAS MOSSADEKAS

Teherane, Sultanabad pastatuose, 5 asmenų sudėties karo teismas svarsto buv. persų premjero Mossadeko bylą, kaltinimo už nelegalų parlamento paleidimą ir atsisakymą paklusti šachui.

Mossadekas yra labai nusilpęs ir atsikelia tik lazda pasiramsčiuodamas. Rūmus, kuriuose vyksta bylos sprendimas, saugo tankų dalinys ir pėstininkai.

Pirmąją bylos sprendimo dieną, tarp teismo pirmininko ir Mossadeko įvyko aštrūs žodžių pasikeitimai, Mossadekas tvirtino, kad teismas ne turįs teisių jį teisti, nes jį laisvuose rinkimuose išrinkusi tauta. Pirminin kaująs pastebėjo, kad Mossadekas galįs kalbėti apie teismo kompetenciją, bet ne apie laisvus rinkimus.

AMERIKIEČIAI PALAIKO ANGLUS

Paskutinieji neramumai Italijoje ir Trieste žymiai pablogino diplomatinius santykius tarp D. Britanijos ir Italijos. Italų riaušės prieš britus tiek Londone, tiek Romoje sukėlė naujų rūpesčių. Britų Užsienio Reikalų ministeris Edenas, pasikvietęs italų ambasadorių, pareiškė, kad bri tų vyriausybė šitokius italų išsišokimus traktuojanti labai rimtai ir pareikalavo, kad italų vyriausybė su tramdytų neatsakomingus elementus, sukėlusius riaušes.

Amerikos vyriausybė parėmė šiuo klausimu britus, oficialiai paskelbdama Triesto reikaluose solidarumą D. Britanijai.

Manoma, kad paskutinieji įvykiai Italijoje žymiai susilpnino italų pozicijas tiek britų ,tiek ir amerikiečių diplomatijoje.

7-jo VISUOTINIO DBLS SKYRIŲ ATSTOVŲ SUVAŽIAVIMO REZOLIUCIJA

Septintasis Visuotinis DBLS-os Skyrių Atstovų Suvažiavimas su dideliu apgailestavimu konstatuoja faktą, kad daug lietuvių tremtinių laiko būvyje, vis labiau tolsta nuo kiekvienam lietuviui šventos pareigos — darbo ir pastangų siekiant Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo.

Saugiau ir patogiai įsikūrę laisvose šalyse, žymi lietuvių dalis vis labiau linksta jieškoti tik asmeninės gerovės bei patogumų ir pamiršta, kad Lietuvių Tauta Tėvynėje kasdien grumiasi su negailestingu ir žiauriu priešu, kenčia neapsakomą priespaudą ir atnašauja aukas savo laisvei.

Nevienas mūsų pamiršta arba linkęs nepaisyti, kad glaudus organizuotumas ir visų lietuvių vienin gumas šiandien yra vienintelės mū sų realios priemonės efektyviai prisidėti prie Lietuvos Laisvės siekimo ir padėti pavergtai mūsų Tautai.

Todėl šis Suvažiavimas smerkia lietuvių tremtinių dalies nedalyvavimą organizuotoje veikloje. Kas šiais tragiškais laikais nerodo noro ir nepanaudoja visų savo galimumų padėti savo Tautai ir dėtis prie Lietuvos Laisvės siekimų įgyvendinimo, tas didžiai ir nedovanotinai nusikalsta Tautai ir ateities kartoms.

J. CICĖNAS

Kaip Lietuviai „Mirdavo"

(Tęsinys)

Dabar atsakykime į klausimą, kaip lenkai Lietuvoje atsirado? Dar pirmojo Pasaulinio karo metu lenkai J. K. Grabowski ir A. R. Lednicki neišdriso tvirtinti, kad lenkų gyvenamieji plotai būtų besispraudžią į etnografines Lietuvos žemes. Jų tvirtinimu, lenkų tautos riba niekur nepasiekė Nemuno. Ta riba, anot prof. K. Pakšto patikrinimo, anų lenkų žemėlapyje skyrė nuo Nemuno bent 25 km. ruožas lietuvių Seinų apskrity ir gudų Augustavo aps. gyvenamas. Grabowski ir Lednicki, pažymėdami lenkų procentą atskirose apskrityse, relatyvią (47 proc.) lenkų daugumą teatranda Vilniaus apskrityje. Ir klausia prof. dr. K. Pakštas:

— Kaipgi Lenkija gali pasiekti Vilniaus salą, atskirtą nuo Lenkijos 230 km., nebent per lietuviškas ir gudiškas žemes? Lenkų padėtis Vilniuje geografiniu požiūriu yra tokia pat kaip vokiečių padėtis Rygoje, Lodzėje ir Transilvanijoj. Norint pasiekti savo relatyvios daugumos salą, reikia, vokiečių pavyzdžiu, užkariauti ir aneksuoti ištisas svetimas provincijas".

Taip lenkai ir padarė. Bet, ir „šeimininkais" būdami, 1919-1939 m. būvyje nesijautė saugūs. Žemė siūbavo. Per 4-tąjį Lenkijos istorikų suvažiavimą Vilniuje buvo balsų, reikalaujančių eiliniam lenkui, ypač jaunimui, duoti tvirtą pažiūrą į lenkų elemento „Kresuose" kilmės ir paveldėjimo natūralias teises. Reikėjo kurti legendas, reikėjo griebtis melo. Ir kilo teorija apie lenkus kaip autochtonus (čiabūvius) Vilniaus krašte. Tą pigią teoriją su dideliu patu kartoja ir Wl. Wielhorski. Vadinas, Vilniaus regionas kadų kadaise buvęs bežmogis. Ir ne lietuviai, bet slavų sūnūs — gudai pirmieji apsigyvenę tarp neįžengiamų ir neišmatuojamų pelkių. Lietuviai ten atsiradę bemedžiodami. Anot gen. Anderso puskarininkio (o gal karininko, tai dar blogiau) E. Krolikowskio giliai moksliniu tyrinėjimu, lietuviai iki XV a. žemės ūkio visai ne pažinę. Jie, lietuviai, gyvenimo verčiami ruošę pasiplėšikavimo tikslais tolimas iškylas į itin turtingą ir tirštai gyvenamą Lenkiją. Tai tie pagrobti lenkai buvę įkurti žemės ūkyje ir maitinę Lietuvą ir mokę žemės ūkio paslapčių klajoklius lietuvius. Taip lietuvių — gudų erdve pasidengusi etniniu lenkų elementu.

Ko verta ši teorijėlė, gaila ir ginčytis. Lenkė Turska, išnagrinėjusi lenkų kalbos plotelius Vilniaus krašte, prieina norom-nenoroms išvadą, kad Vilniaus krašte lenkai ir lenkuojantieji nėra autochtonai. Kaip prof. Z. Ivinskis teigia, net apie jokią tikrą lenkų kolonizaciją negali būti kalbos. Lenkiškai kalbantys yra tik neseno lenkėjimo pasekmės.

Kai Matas Untulis išleido lenkų kalba brošiūrą „Kas mes" Lenkai ar sulenkėję lietuviai", cenzūra ją konfiskavo. Tačiau bylos M. Untulis neprisilaikė. O jis to norėjo. Per teismą būtų atsiklausta įvairių mokslininkų nuomonės. Cenzorius prašomas paaiškinti murktelėjo: „Paprastų žmonių galvose gali sukelti maišaties." Kai šie žodžiai buvo įdėti į „Vilniaus Žodį", konfiskuota. Cenzorius konfiskavo pats save. Įšėjo taip, kaip vienas humoristas, lenkų vyriausybės oficiozą „Gazeta Polska" konfiskavus, rašė (atkreipkit dėmesį į žodžių žaidimą): „Gryzl gryzl cenzor, až ugryzl sobie w jęzor" (vertime: krimto krimto cenzorius, ir įkrimto sau liežuvį). Nuo istorijos ir eiklių cenzorių vedamas nepabėgsi! 1861 m. Koreva, be kita ko, rašė:

„Plote tarp Vilniaus ir Trakų, kurs, be abejonės, buvo nuolatinė neginčijama Lietuvos savastis, liaudis kalba gudiškai, bet papročiais, būdu ir net prietarais labai panaši lietuviams."

Tame gi plote vokiečiai antrojo Pasaulinio karo metu atliko statistinius apskaičiavimus pagal žmonių tautinę kilmę, t. y. kuo jie patys save laiko, o ne kaip kalba. Apskaičiavimai buvo atlikti 1943 m. kovo mėn., vadinasi, pačiu mums nepalankiuoju metu: Vilniuje, Trakuose ir kt. miesteliuose, tapgi dvaruos ir palivarkuos, buvo daug lenkų čia 1939 m. rudenį subėgusių, be to, vokiečių okupaciniai veiksniai vedė žiaurų lošimą prieš lietuvius ir kaiptik lenkais partizanais ir gudais. Dalį tų „griežtai slaptai" saugotų dokumentų su didelė rizika nusirašė geografas A. Bendorius. Ir taip, Vilniaus apskrity ir pačiame Vilniaus mieste buvo 111.488 lietuviai, 164.986 lenkai, 9.566 gudai, 8.511 rusų. Trakų gi apskrity 82.832 lietuviai, 28.850 lenkų, 1.937 gudai ir 2.884 rusai.

Ar lietuviai bus iš mirties atsikėlę? Manding, jie ten amžinai gyvi, bet įvairūs ponai laikinieji baisėjos tiesai į akis pažvelgti. O ta tiesa užu ugnį greičiau šluoja iš Vilniaus krašto lenkų, rusų, o paskutiniuoju metu ir plataus glėbio gudų, kartu ir skyrium pasvajotas popierines statistikos ir propagandos tvirtovėles, ir lieka lyg iš plieno nulietos lietuvių gretos, nuo amžių amžinųjų tėvų žemėje žygyje už laisvę, badus, karus, marą ir okupacijas, lyg ąžuolas darganas ir audras, pakeliančios."

RETAS DOKUMENTAS

Lapkričio mėn. Britų Muziejuje vyksta vienuoliktoji Karališkosios Skaityklos paroda, ryšium su 200 metų Muziejaus gyvavimo sukaktimi. Parodoje yra išstatyta visa eilė labai retų eksponatų, liečiančių Olandiją, Skandinaviją ir išaurės rytų Europos kraštus. Jų tarpe ir Lietuvą.

Rusų skyriuje yra išstatyti Jono Žiauriojo originaliniai laiškai Karalienei Elžbietai 1 -jai ir Ostrogo biblijos 1581 metų kopija. Tai yra pirmasis pilnas šventraštis, išspausdintas slavų bažnyčios. Be to, dar yra Petro Didžiojo parašai, Turgenevo ir Tolstojaus rankraščiai ir Lenino prašymas, leisti naudotis Britų Muziejaus biblioteka, rašytas 1902 m. balandžio 21 d. Šiam reikalui Leninas naudojosi slapyvardžiu — Jokūbas Richteris.

Lenkų skyriuje yra išstatyta pirmoji biblija, spausdinta lenkų kalba ir Adomo Mickevičiaus rankraštis.

Pabaltijo kraštų skyriuje ypatingos reikšmės dokumentas yra S. B. Chilinskio N. Testamento vertimas į lieuvių kalbą. Šis vertimas niekada nebuvo išspausdintas. Muziejuje išstatytas originalus rankraštis lietuvių kalba.

GAVO STIPENDIJA

Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos Centro Valdyba praneša Vokietijos Krašto Valdybai, kad jos tarpininkavimu pasiūlytųjų trijų kandidatų stipendijai gauti ji pasirinkusi Mečislovą BRUŽĄ. ALIAS Centro Valdyba Bružui skiria stipendiją vieniems metams, pasižadėdama mokėti 10 mėn. po 65 dolerius mėnesiui. VKV pirmininkas, p. inž. Pr. Zundė, ALIAS Centro Valdybos prašomas globoti stipendiatą ir pranešinėti jai apie studijuojančio pažangą.

ALIAS Centro Valdyba toliau praneša, kad, ji tuo tarpu galinti patenkinti tik vieną prašymą, bet kiti du kandidatai stipendijai gauti nebus jos užmiršti. Gal būt, kad Centro Valdybai pavyks suorganizuoti jiems bent pusę stipendijos ateityje. Mečislovas Bružas Krašto Valdybai buvo pristatytas Stuttgarto PLB lietuvių bendruomenės apyl. pirmininko,

NĖRA CENZŪROS

Vakarų Berlynė gyvenąs vokietis F. Duerer, norėdamas įsitikinti ar iš tikrųjų laiškai, siunčiami į Lenkiją yra tikrinami, parašė savo sūnui laišką, pažymėdamas, kad įdedąs į voką trumpą plaukelį. Jei laiškas bus atidarytas, gavėjas galįs plauko neberasti.

Po kurio laiko sūnus parašė tėvui, kad laiškai netikrinami, ir jis viską galįs rašyti, nes voke radęs plauką. Tačiau vokietis F. Duerer buvo priešingos nuomonės: jis į laišką iš viso nebuvo įdėjęs jokio plauko.

Nuo lapkričio 1 d. Romos radijo lietuviškosios transliacijos yra nukeliamos iš dienos meto į vakarą. Nuo tos datos lietuviškosios transliacijos bus perduodamos kasdien 23.30 — 23.50 val. Lietuvos laiku, arba 21.30 — 21.50 val. Vid Europos laiku. Amerikos Balsas iš Europos jau vėl siunčia transliacijas lietuviškai 4 kartus per parą, būtent: įprastiniu Vid. Europos laiku 19,15 val., be to, 1 ir 5.15 val. 31, 41 ir 49 m. bangomis, o 14 val. 20, 25, 31, 41 ir 49 m. bangomis. Romos radijo lietuviškosios transliacijos perduodamos 19,58 — 25,21 — 41,15 m. bangomis.

ATLYGINS NACIŲ AUKOMS

Kaip žinoma, Vak. Vokietijos įstatymų leidėjas paskelbė 1953. 9. 23 d. seniai lauktą ir dabar jau įsigaliojantį papildymą, kuriuo ligi šiol atskirų Vokietijos kraštų išleistieji nacizmo aukoms atlyginti įstatymai arba visai panaikinti, arba atitinkamai papildyti. Vokiečių spauda pažymi, kad III-čiojo reicho nacizmo aukoms atlyginti galų gale susidarys keli milijardai DM. Naujaisiais papildymais, apimančiais visą federalinės Vak. Vokietijos teritoriją, numatoma atlyginti ir toms aukoms, į kurias ligi šiol nebuvo atsižvelgta. Įstatymo preambulėje sakoma, kad iš įsitikinimo, tikėjimo sumetimais arba sąžinės sprendimu vykdytas prieš smurtingą nacių valdžią pasipriešinimas laikomas vokiečių valstybei ir tautai padarytu geru žygiu ir kad nuo to režimo nukentėjusiems asmenims buvo padaryta skriauda.

Iš principo įstatymu pripažįstamos pretenzijos, kad persekiotiesiems būtų atlyginta už padarytą žalą jų gyvybei, kūnui, sveikatai, laisvei, nuosavybei, turtui arba susidariusius profesinius ar ūkinius nuostolius. Įstatymo 8-ju paragrafu numatytos naujos kategorijos žmonių, kuriems taip pat suteikta teisė reikšti nustatytaisiais atvejais savo pretenzijas į atlyginimą, būtent: grįžusiems į Vokietiją iš svetur karo belaisviams, ištremtiesiems vokiečiams, Sovietų zonos pabėgėliams ir užsieniečiams vad. DP arba „benamiams" (heimatlose Auslaender). Visos pretenzijos į atlyginimą iš principo laikomos su tam tikrais apribojimais paveldimomis ir gali būti perleistos ar įkeičiamos, jei su tuo sutinka atitinkamos atlyginimą nustatančios įstaigos. Pretenzijas tam tikromis sąlygomis gali reikšti ir tie atgabentieji į priverčiamuosius darbus, jei juos dirbusieji gyveno į areštą panašiose sąlygose, turėjusieji nuo nacių persekiojimo slapstytis ir nelegaliai gyventi, persekiotieji dėl jų tautybės ir kt. Iki nustatyto laipsnio atlyginamas ir ūkinis boikotas. Nuo gaunamų už šį atlyginimą sumų neimami nei algų, nei paveldimieji mokesčiai.

Visiems persekiotiesiems svarbu, kad prieš atitinkamų įstaigų sprendimą galima įteikti skundą vad. „Landgerichtui" per tris mėnesius, o užsieniečiams per šešis mėnesius. Taip pat galima duoti apeliaciją augsčiausiems atskirų kraštų teismams ir Vokietijos konstituciniam teismui atitinkamus pareiškimus. Minimasis įstatymas su visais papldymais ir jam vykdyti taisyklėmis išleistas atskiru leidiniu. Kaip nukentėjusieji nuo nacių režimo, juo galės pasinaudoti ir gauti priderantį atlyginimą taip pat visa eilė mūsų tautiečių. Kai kuriems teisė į atlyginimą jau pripažinta.

E.

LAIMUTIS ŠVALKUS

DUONA

Kaip sapne lankytum tėviškėlės klėtį,
eitum pro sodybas, daržines ir kluonus,
Ir laukuos sustojęs valandas žiūrėtum,
kaip rausvu aksomu dygsta krašto duona.

Vargo artojėlis dirvon ją pasėjo,
šilku gijos vystė želmenėlį ploną.
O atėję žiemos nuo speigų ir vėjo
dangstė baltom marškom brangios žemės duonų.

Vasaros kaip viešnios vaikščiojo palankėm,
barstė margus žiedus tėviškėlės kloniuos.
Ir matei kaip saulėn rugio varpos plaukė,
supėsi kaip jūra būsimoji duona.

Ir šlamėjo dirvos, kaip salionų šilkas,
brendo sunkios varpos su laukų aguona.
Kaip mergaitės akys mėlynom vasilkom
kaišės rugiapiūtei vargdienėlio duona.

Vyrai dar prieš aušrą plieno dalgius plakė
ir iškirto rėžiuos pradalges geltonas.
O sesulės grakščios kaip laukų plaštakės
rinko, pėdan rišo gintarinę duoną.

O kai audros siautė virš žaliųjų gojų,
taršė stogus ant svirnų ir kluono,
vėjiniai malūnai dangų vis žegnojo,
malė, pikliavojo šviežio derliaus duoną.

Sesės ją su kmynais duonkepėj užmaišė,
žarstė, šlavė krosny žarijas raudonas.
Ir troboj pakvipo skaniau kaip ragaišis
toji kasdieninė, soti, juoda duona.

Ak, tenai nueitum, dar ten pažiūrėtum,
kaip paausta žemė už tėvužio kluono,
kai iš rugio grūdo Viešpaties žadėta
dygsta artojėliui naujų metų duona.

J. KUZMICKIS

DON KICHOTO SALYJE

KELIONĖS ĮSPŪDŽIAI

JEIGU Tu išsiilgsi ramybės, saulėto dangaus ir paprasto, nesumechaninto gyvenimo; jeigu Tu norėsi pamatyti giedrą dangų, pušimis apaugusius kalnus ir gilius tarpeklius; jeigu Tu užsimanysi pasigrožėti puošniomis katedromis, senais miestais ir paprastučiais, neturtingais kaimais, — nuvažiuok kada nors į Ispaniją.

Tu nustebsi, susitikęs nepažįstamą, bet draugišką žmogų, jojantį ant ramaus asilėlio; tu sustosi pasižiūrėti, kaip ramus artojas seka paskui žagrę, kurią tingiai, vos kojas bepajudindami, tempia du į jungą įkinkyti jaučiai; tu ilgai žiūrėsi, kaip kalnų piemuo, apsisiautęs milo apsiaustu, glosto budrius šunis ir seka jaukių avelių kaimenę.

Ir tada nenoromis prisiminsi mūsų vargšę Lietuvą — lygius laukus, romantiškus kalnelius ir ežerus, — ir pajusi sieloje nepaprastą jausmą.

Ispaniją reikia pamatyti: net Cervante'o talento rašytojai neatkurs jos paprastumo, įvairumo ir apžavų.

ISPANIJOS PASIENYJE

KIEKVIENAME krašte pirmiausia tave pasitinka policija ir vaikai.

Policija, tikrindama dokumentus ir žiūrėdama į kelionės lagaminus, kažkaip tik pojūčiais pagaunamai nuteikia, ar esi tame krašte laukiamas, ar vos pakenčiamas. Vaikai, arba atkreipdami savo vaikišką dėmesį arba visai nepaisydami, leidžia suprasti to krašto nuotaikas svetimtaučių atžvilgiu.

Prancūzų *Boyonne* su Adour upe, žalumynais ir lengvais pastatais seniai pasiliko saulėtą spalio 9 d. popietę. Važiuojame prancūzų patogiu autobusu, dairomės pro langus ir stebime vynuogynus ir plačiai išdrikusius dirvonus.

Kai pavažiuojame kelioliką kilometrų, prieš mūsų akis atsiveria Biskajos Įlankos mėlyni vaizdai su švelniai besiplakančiomis bangomis. Pakrantėse spokso išsprogdintų bunkerių ir gynybos židinių likučiai, primindami praėjusio karo baisumus ir nacių išsiplėtimą nuo Pirėnų iki Pabaltijo kraštų.

— Žiūrėkite, kaip Hitleris saugojosi mūsų, — ironiškai pasako vadovas.

Tačiau nėra laiko dairytis ir spokoti į dar neužgijusias praūžusios audros žaizdas: jei ne tas karas, kažin ar šiandien būčiau sėdėjęs anglų tarpe ir klausęsis jų samprotavimų apie namie paliktus poridžus ir nežinia kokius valgius, laukiančius ispanų Mirandoje...Mūsų dėmesį pagauna dauba ir toje dauboje stovįs miestelis.

Augštai kalne kažin kas sprogsta. Tvyksteli ugnis, paskui pakyla dūmai ir driokstelі, tarsi patrankos šūvis. Pakeliu galvą: ak, tai darbščiosios žemės skruzdėlės — žmonės rausia kalnus ir tiesia kelius arba jieško reikalingų medžiagų.

Autobusas sustoja, ir mus pasitinka prancūzų pasienio sargyba.

Prancūzai mums nebaisūs: jie nesirausia po lagaminus ir nesikabina prie trūkstamo taško ar kablelio vizoje. Šoferis pasiūlo žvilgterėti į pavargusių „lordų" kelionės krėpšius, bet šie tik numoja ranka ir nusijuokia. „Newhavene už viską atsiimsit"! — rodos, sako jų draugiškos akys.

Dokumentai sutvarkyti: 26 užsienio pasai peržiūrėti ir užantspauduoti; nėjieškota ne respublikonų, nei monarchistų. Rankos prie katiliukų stogelių, — ir sudiev, Prancūzija!

Dardame paprastučiu tiltu, prasmunkame pro ispanų barjerą ir akis į akį susiduriame su pirmaisiais ispanais. Nudegę nuo saulės, palyginti neaugšto ūgio, tvarkingai ir švariai apsirėngę žalsva uniforma, sargybiniai nurodo mūsų autobusui vietą ir nusiveda vadovą su visų mūsų dokumentais į būstinę.

Manau sau: reikia ir man paskui kiūtinti; vis gal ką įdomaus pastebėsiu; reporterio akis turi būti budri ir pastabi.

Įeinu į nedidelę trobelšę ir laukia majame apsidairau. Priekyje kabo gen. Franko atvaizdas, ir jis man kažin kaip nesiderina prie atvirų įstaigos langelių, už kurių rymo rimti, apskritų veidų tarnautojai. Pastebėjęs parašą „Banko", mėginu išgauti nors keletą pezetų (už svarą moka apie 110 pezetų; 1 pezeta — 100 centimų). Deja, nepavyksta: iki 4 val., kada bankas pradeda veikti, dar trūksta 15 minučių... Noriu pykti už biurokratizmą, bet atsimenu visų nusistatytas darbo valandas ir nusijuokęs išeinu.

O JŪS, VAIKAI, VAIKAI...

Nesugaišame nė 15 minučių, ir lekiame toliau.

Prieš mūsų akis pradeda vertis nuostabūs gamtos vaizdai ir aiškiai pastebimas žmonių skurdas. Dešinėje pusėje, iškėlęs gauruotą galvą rimtai mus stebi augštas kalnynas, kairėje mums moja pušys žaliūkėlės, iš tolo laimina neramus Atlantas.

Plentas neplatus, bet patogus, atnaujintas: negi pasienyje rodysi savo skurdą ir vargą. Nameliai neaugšti, mūriniai, kalkėmis nudažyti. Žmonių nedaug: keli vyrai lygina praplyšusią uolą, vienas kitas pėsčiomis praeina, o šiaip nei automobilių nei vežimų. Ir tada prisimenu mūsų vadovo žodžius Paryžiuje:

— Mane žavi ispanų natūralumas ir ramus gyvenimas. Gali drąsiai eiti viduriu ir niekas tavęs nelenks, triukšmingai nedūduos...

Šoferis pasiima keliasdešimt litrų (sudiev, galionai ir paintai) benzino, kurį ranka pumpuoja apskuręs pardavėjas ir žiūri į mūsų smalsius veidus. Tačiau jis nerodo jokio nustebimo: kasdien čia tiek įvairiataučių pravažiuoja.

Mūsų autobusas įsibėgėja vingiuotu keliu, ir sustoja skurdžiame miestelyje prie užeigos namų. Vieni tuojau smunka į kavinę išgerti „cup of tea" ar paragauti ispanų vyno, kiti pasilieka autobuse ir dairosi į praeivius.

Kadangi nepavyko prasimanyti pezetų, pasilieku autobuse ir, čiulpdamas prancūziškus saldainius, žiūriu pro langą. Pavakarys; mokiniai su knygomis kiūtina iš mokyklų ir klegena tarpusavy. Vaikai apsirėngę švariai, tvarkingai, bet paprastai — kaip mūsų miestelių vaikai. Jie ir smalsūs kaip mūsų špokeliai. Tuojau pradeda būriuotis apie autobusą, ginčytis, iš kur galėtume būti ir kalbinti mus.

— Ar kalbate angliškai? —paklausiau.

— Ne! — juokdamiesi purto garbanas.

— O prancūziškai?

Vėl purto vienplaukes galvas.

— Tada nesusikalbėsime! — pasakau lietuviškai.

Vaikai pradeda juoktis. Viena mergaitė išsiima storą geografijos vadovėlį, atsiverčia žemėlapį ir bado pirštu... Australiją.

— Ne! — šį kartą purtau galvą aš.

Ji baksteli Ameriką ir vėl nusijuokia. Vėl purtau galvą. Tada baksteli... Rusiją ir skaniai nusijuokia. Juokiuosi ir aš, kai suprantu, kad ir tie pipiriukai žino, kas tai per kraštas.

Kai sunku susikalbėti, pradedu niūniuoti „Kur banguoja Nemunėlis", tačiau mano daina nutraukia grįžtą keleiviai, garsiai girdami labai „nice tea" ir vyną.

Pasilsėjęs motoras pradeda veikti ir netrukus tempia mus į kalnus, kad iš viršaus pamatytume slėnio pilkumas ir viršukalnių apžavus.

Keleiviai užmiršta arbatą ir pradeda stebėtis nepaprastas reginiais.

PIRĖNŲ KALNAIS

NIEKUOMET gyvėnime nemačiau augštų kalnų, o ir Alpėmis neturėjau progos pasigėrėti. Tačiau, skaitydamas Lietuvoje A. Vienuolį — Žukauską, o tremtyje Č. Grincevičių, žinojau, kad kalnai nepaprastai veikia lygumų žmogų.

Pirėnų kalnai — tarsi kokia tvirtovė, skirianti Ispaniją nuo Prancūzijos. Pradžioje tie masyvūs kalnai nejučiomis keliasi į viršų, tarsi debesys, paskui staiga šauna augštyn ir pradeda nardyti putų debesėliuose.

Nuostabus vaizdas: pušų karalystė, engianti kalnų ruožą, mena lietuvių pasakas apie senovės laikus, kada milžinai gyveno žemėje ir griausmo balsu kalbėjosi ištisų kilometrų atstume. Šiuo metu mes, pasikinkę technikos eiklųjį žirgą autobusą, kaip nykštukai neriame augštyn, sukinėjamės į šonus, atsiduriame ant bedugnės kranto, vėl kylame augštyn ir lekiame, lekiame.

Matau debesis, kaip kokį maišą, nukarusius tarp išsišovusių kalnų ir pušų viršūnes, duriančias į pūkų duknas. Saulė leidžiasi vakaruose, vėjas rimsta, tik nenuorama motoras dūzgia, dejuoja, spragsi.

— Kokį įspūdį padarė Liurdas? — klausiu bendrakeleivį.

— Nepaprastą, — nė nepagalvojęs atsako. — Ypač niekuomet nepamiršiu vakaro procesijos su degančiomis žvakėmis. Tai kažkas nežemiško, antgamtiško...

— Omane veikė ligoniai, — garsiai galvodamas, sakau: — Kai anksti rytą atlaikiau Mišias ir leidausi laiptais iš bazilikos, turėjau sustoti prie Šv. Bernadetos altoriaus ir įsijungti į nedalomą „Sveika, Marija" chorą. Mačiau senelius ir vaikus, vyrus ir moteris, pasauliečius ir dvasiškus — pririštus prie ligos patalų ir įsitvėrusius į paskutinę viltį — Liurdo Mariją...

Autobusas pradeda nykti sūtemų tirštumose ir staiga suliepsnoja tamsą veriančiais žiburiais. Šonuose nejudėdami snaudžia medžiai, virš galvos klyktelį išbaidytas paukštis. Dešinėje, už gilios bedugnės mirkčioja žiburėliai ir primena žmones, kurie po dienos darbų susirinko namuose pasilsėti.

DIENOS RUPESCIAIS

RAŠO

S. ZYMANTAS

Pereitos savaitės sovietų atsakymas Vakarams dėl pakvietimo į konferenciją į Lugano Vokietijos klausimams aptarti jokių abejonių nekelia. Ir aklas turėtų matyti, ko sovietai siekia. O tai yra, kad anksčiau, negu pareikšti savo nusistatymą dėl Vokietijos problemos išsprendimo, sovietai reikalauja, pirmiausiai konferencijos penkių didžiųjų valstybių komunistiniems kinams dalyvaujant, kurie, žinoma, turėtų būti įsileisti į UNO. Toliau sovietai pareikalautų panaikinimo amerikiečių bazių užsieny, kurios vienos tesulaiko sovietus nuo agresyvių planų atviro vykdymo, ir kurių panaikinimas reikštų Šiaurės Atlanto pakto likvidavimą. Ir, pagaliau, sovietai reikalautų, kad Vakarai atsisakytų Europos armijos kūrimo idėjos ir tuo pačiu vokiečių apginklavimo.

Tokios yra faktinos sovietų sąlygos dar prieš tai, negu jie iš viso duotų savo sutikimą atsisėsti prie bendro stalo kalbėtis apie Vokietijos suvienijimą. Bet kokia yra garantija, kad tas sąlygas priėmus, sovietai iš viso sutiktų pav. su laisvais rinkimais visoje Vokietijoje? Praktiškai paėmus, jokių garantijų tam nėra. Sovietai ne tik nesiekia susiprasti su Vakarais, bet visai priešingai, toliau siekia juos skaldyti, baido Prancūziją nuo Europos gynimo sąjungos ratifikavimo, ir daukiausiai rūpinosi patraukti sau simpatijas komunistinių kinų ir pan.

Todėl, visai suprantama, kad Didžiosios Britanijos užsienio reikalų ministras Edenas, kalbėdamas parlamente sovietų atsakymo reikalu, nurodė, kad yra labai mažai žymių, jog sovietų vyriausybė pakeitė savo pagrindinį priešiškumą Vakarų tautoms, ir kad sovietai toliau varo propagandą prieš Vakarus. Pasaulio prof. sąjungų federacija (WFTU) varo ofenzyvą prieš demokratines valstybes, Rytų Vokietijoje tęsiama priespauda, Romos Katalikų Bažnyčia persekiojama Lenkijoje. Didžiosios Britanijos vyriausybės nusistatymas aiškėja: reikia eiti prie Vakarų Vokietijos įjungimo į Vakarų apsigynimo sistemą Europos armijos rėmuose, arba, kaip neseniai ministras pirmininkas Churchillis pasakė, tiesiogiai įjungiant Vakarų Vokietiją į Šiaurės Atlanto paktą, jei Europos Gynimo Sąjungos sutartis būtų neratifikuota. Gaila tik, kad buvęs darbiečių užsienio reikalų pasekretorius Hector McNeil vis dar kartojo seną giesmę, kad neturi būti ėinama prie Vokietijos apginklavimo, kol nebūs padaryta tolesnių pastangų užtikrinti Vokietiją sujungti. Šitokia pažiūra tėra naudinga sovietams, ir ji yra nereali ir pavojinga Vakarams. Kaip kaikuri rimta anglų spauda teisingai pastebėjo, „yra klaidinga liūdnai vaikytis paskui prarastus norus". Kas tikėjosi, kad sovietai gal sutiks pasitraukti iš Rytų Vokietijos ir sutiks su laisvais rinkimais visoje Vokietijoje, kad jie gal sutiks pasitraukti iš Austrijos ir eventualiai iš Balkanų valstybių Austrijos taikos sutartį pasirašius, tas, žinoma, apsiriko. Sovietai niekad nemanė ir nėmano užleisti savo pozicijų Europoje ar kur kitur. Jie tebegalvoja, kaip kitus išmušti iš jų pačių pozicijų.

Ir tuo atžvilgiu jiems, turbūt, labiusiai nepatinka amerikiečių oro laivyno bazės už JAV ribų. Iš Anglijos grasoma Maskvai ir Murmanskui. Iš Tripolitanijos ir Markoko Ukrainai. Iš Turkijos ir Graikijos grasoma Uralo sričiai ir Baku. Prie to šiandien tenka pridėti Ispaniją. Toks yra JAV kontratakos frontas, kuris tuo pačiu šiandien jau yra JAV saugumo siena.

JAV, nors jos ir randasi už Atlanto ar Ramiojo vandenyno, šiandien jau pačios nebėra saugios nuo sovietų puolimo. Sovietų H bombos susprogdinimas š. m. rugpjūčio 12, verčia oficialiąją Ameriką persvarstyti viską: biudžetą, politiką, strategiją, karo ir apsigynimo planus ir pan. Amerika nebėra daugiau saugi. Viena H bomba, numesta Ameri koje, gali atnešti katastrofą, o kelios tokios bombos gali reikšti JAV pasipriešinimo sužlugdymą. JAV oro apsauga gali sulaikyti 30,proc., 50 proc., gal 80 proc. priešo lėktuvų, bet jis negali sulaikyti viso 100 proc.

Ne vienas mūsų politikų prieš kelis metus tvirtai tikėjo, kad JAV negali prileisti prie to, kad sovietai pasigamintų atomines bombas. Toks galvojimas buvo logiškas, bet pasirodė, kad jis buvo klaidingas. Lygiai, kaip ir 1944 metais mes klaidingai, nors ir logiškai, galvojome, kad negalima prileisti, kad „tiek JAV, tiek Anglija leistų tokias milžiniškas lėšas šiam karui vesti ir dėtų tokias aukas, kad leidus įsigalėti Sovietų Sąjungai, kurios siekimai visiems puikiai žinomi ir suprantomi. nės šiame kare JAV ir Anglija turi savo interesų ir leisti susovietinti Europą, reikštų faktiškai pralaimėti karą Sovietų Sąjungai". Taip teko rašyti 1944 m. Lietuvos pogrindžio spaudoje „Laisvės Kovotojas" Nr. 23, 1944. III. 20 d. vedamajame „Reikalinga ištvermė". Naujai šiuos žodžius skaitydamas, tebemanau, kad galvojau teisingai, klydau tiktai dėl išvadų, mums tada atrodė, kad jei mes matome sovietų gresmę, tai ją dar aiškiau turi matyti Vakarai. Bet jie jos tada nematė, o jei matė, tai nieko nepadarė jai išvengti, panašiai kaip ir dabar, sulaukę sovietų atominės gresmės pavojaus, nuo kurio apsisaugoti nėra jokio kito kelio, kaip grasinti tiems patiems sovietams dviejų valandų bėgyje atkerštyti dar žiauresniu atominiu puolimu ir tuo būdu neleisti jiems pakartoti ar tęsti savo puolimo. Tokią paskirtį turi amerikiečių „Strategic Air Command". Tam tikslui didieji bombonešiai B-36 yra sustiprinti sprausminiais bombonešiais B-47, o nuo 15 spalio pradėta serijinė gamyba B-52, kurie turi 8.000 klm. veikimo radiusą ir yra 800 klm. per valandą greičio.

Admirolas Radford, JAV generalinio štabo vadų komiteto pirmininkas, vyksta Europon. Daug priklausys nuo to su kokiu pranešimu jis grįš į JAV. Bet norėtųsi laukti, kad svyravimams laikas yra praėjęs. Ir Vakarų Europos tupčiojimui laikas taip pat bene bus praėjęs. Gal todėl Churchillis tvirtai pasisakė už Europos armiją ar Vokietijos apginklavimą nors ir be jos?

Tuo tarpu jokių tolimesnių išvadų dar netenka daryti. Aišku tiktas, kad JAV negali leisti sovietams užvaldyti Vakarų Europos pramonės resursus, kurie galėtų būti vėliau panaudoti prieš JAV. Todėl reikalinga NATO, todėl reikalinga Europos kariuomenė. Tolimesni planai nemažai priklauso nuo pačių sovietų, nuo jų intensyvumo varyti diversiją Vakarų užfrontėje, kaip pav. jau pradėjo daryti komunistinė prof sąjungų federacija.

Tačiau pranašu būti visad pavojinga, juo labiau, kad žmonių ir tautų politiniame ir visuomeniniame gyvenime, toli gražu, ne visad lemia paprasta, nors ir geležinė logika. Ta proga negalima nepaminėti JAV valstybės vyrų pasisakymų pavergtųjų tautų reikalu. Čekoslovakijos nepriklausomybės 35 metų sukakties proga prez. Eisenhoweris pareiškė, kad „amerikiečiai yra įsitikinę, jog taikos reikalas nepaprastai daug laimėtų, jeigu Rytų ir Centro Europoje būtų sudarytos laisva valia tautos išrinktos vyriausybės, kurios būtų laisvos nuo svetimo viešpatavimo" Panašias mintis dėstė ir JAV užsienių reikalų ministras F. Dulles. Mums daug reiškia, kad JAV valstybės vyrai, kaip prezidento specialus patarėjas psichloginėi karvedybai C. D. Jackson nurodė, sako, kad jie ateities įvykių ir Vakarų ir Sovietų Sąjungos santykių eigoje, niekad nepamirš kad tarp Vakarų ir Sovietų Sąjungos yra kraštai, kurie, Amerikos manymu, turi tą pačią teisę laisvai išrinkti sau vyriausybę, kaip ir visos kitos tautos pasaulyje. Mes tiktai, nekantrūs būdami, jei po 13 metų mūsų valstybės okupacijos būtų galima mus nekantriais vadinti, norėtume daugiau išgirsti, kas konkrečiai manoma daryti ir kas yra daroma, kad tie pavergtieji kraštai tikrai galėtų laisvai išsirinkti savas vyriausybes. Ir mes labai atsargiai priimame C. D. Jacksono žodžius, kad 1953 metai būtų tie metai, kada žmonių mintyse ir širdyse liepsnojanti revoliucinė dvasia virstų veiksmais. Jis be to dar pasakė, kad „visoje toje srityje veikia tos pačios jėgos ir taip galimai, kad kiekviena sovietinė marionetė turėjo pakeisti toną arba išnykti". Deja sovietų represijos Rytų Vokietijoje, Bažnyčios persekiojimas Lenkijoje rodo visai ką kitą.

LENKU PREZIDENTO PADEKA

Lenkų egzil. vyriausybės prezidentas A. Zeleski, atsakydamas į VLIKo vardu pasiųstą užuojautą dėl suėmimo lenkų kardinolo primo Wyszinskio ir sąžinės laisvės varžymų Lenkijoje, VLIKo pirmininkui M. Krupavičiui atsiųstame padėkos pranešime, be kita ko, pažymi: „Esu tikras, kad mano tautiečiai su giliu susijaudinimu priims VLIKo užuojautą dėl nelaimių, ištikusių Lenkiją, o ypač bus dėkingi už jo pareikštą protestą prieš Bažnyčios persekiojimą, kurio auka tapo Lenkijos kardinolas primas. Šie mums tokios artimos lietuvių tautos solidarumo pareiškimai mus giliai jaudina". Savo padėką prezid. Zeleskis baigia širdingiausiais linkėjimais, kad Lietuva vėl atgautų savo laisvę ir gyventų nepriklausoma ir laiminga.

NEŽINOMO POLITINIO KALINIO DIENA

Buv. politinių kalinių, nukentėjusių nuo totalinių režimų, Laisvoji Tarptautinė Federacija, rūpinasi, kad lapkričio 7-ji būtų minima visame laisvame pasaulyje kaip Nežinomojo Politinio Kalinio diena. Tą dieną norima prisiminti ne tik žuvusius nuo diktatūrų, kritusių dėl laisvės ir teisingesnės ateities, bet ir visus gyvuosius, turinčius vilkti baisią priespaudą. Tai bus apeliacija į laisvojo pasaulio sąžinę, kur visur būtų skelbiama kova terorui.

Minimoji federacija, kurios centrai yra New Yorke ir Paryžiuje, kreipėsi į visas laisvąsias tautas ir jų visų rūšių institucijas, tiek dvasines, tiek pasaulines, kad šiai jų minčiai pritartų.

Sekmadienio RIMČIAI

Liucija kalbasi su Apsireiškusiaja

Kiek daugiau pradrįsusi, Liucija toliau klausė:

— Jūs atėjote iš dangaus! Kas bus su manimi: ar aš nueisiu į dangų?

— Taip, tu nueisi į dangų.

— O Jacinta?

— Taipgi ir Jacinta.

— O Pranciškus?

Mergelė pasisuko į mažą berniuką ir žiūrėjo į jį gailestingu ir motiniškai žvilgsniu.

— Ir jis nueis, bet jis turi kalbėti savo rožančių.

Pranciškus, girdėdamas Liuciją kalbančią apie jį, pradėjo įdomautis paslaptingu pasikalbėjimu.

— Bet aš nieko ten nematau, — jis pasakė Liucijai. — Mesk akmenį, kad įsitikintum, jog kas nors yra.

Tada nustebusi Liucija paklausė Mergelės:

— Kaip yra, kad Pranciškus Jūsų nemato?

— Pasakyk jam, kad kalbėtų rožančių, ir jis matys mane.

Kai Liucija pasakė, Pranciškus išsiėmė rožančių ir pradėjo jį kalbėti. Sukalbėjęs šešias ar septynias Sveika Marija, staiga pamatė „gražiąją Ponią", kurios spindėjimas akino jį. Tačiau jis negirdėjo, ką Ji kalbėjo, nors turėjo gerą klausą.

Tuo metu Liucija toliau klausė Pasirodžiusiąją:

— Ar mažoji Marija des Neves, kuri neseniai mirė, yra danguje?

— Taip, ji yra danguje.

— O Amelija?

— Ji bus skaistykloje iki pasaulio pabaigos.

Liucija dar ir 1946 metų gegužės mėn. patvirtino, jog Pasirodžiusioji pasakė — „iki pasaulio pabaigos", nors Amelija ir nebuvo skandalinga krikščionė.

Dabar Mergelė pati kreipėsi, sakydama:

— Ar jūs sutiktumėte pasiaukoti Dievui, prisiimdami aukas ir kentėjimus, kuriuos Jis jums siųs, kad atsilygintumėte už tokią daugybę nuodėmių, kurios įžeidžia Augščiausiąjį, laimėtumėte nusidėjėlių atsivertimą ir atsilygintumėte už visus piktžodžiavimus ir įžeidimus, padarytus Nekalčiausiajai Marijos Širdžiai?

— Taip, mes labai norėtume, — atsakė Liucija visų trijų vardu.

Meiliu mostu Mergelė parodė, kaip labai jai patiko jų nuoširdumas, o paskui pridėjo:

— Netrukus jūs turėsite daug kentėti, bet Dievo malonė jums padės ir duos reikalingų jėgų.

1941 metų dokumente Liucija rašo, kad, sakydama tuos žodžius, Mergelė praskleidė rankas, kaip kad daro kunigas, tardamas Dominus vobiscum. Tuo metu juos apšvietė nepaprasta šviesa — švelni, bet kartu ir stipri, kuri, pervėrusi jų krūtines, pasiekė pačias jų sielos gelmes. Jie galėjo matyti save Dievuje daug aiškiau, negu puikiausiame veidrodyje.

Liucija tęsia toliau: „Paveikti nėnugalimos jėgos, mes puolėme ant kelių, karštai kartodami: O Švenčiausioji Trejybe, aš garbinu Tave! Mano Dievė, aš myliu Tave!"

Po trumpos akimirkos Mergelė ragino juos kasdien pamaldžiai kalbėti rožančių, kad išprašytų pasauliui taiką.

Paskui, slinkdama kiek į šalį, bet nejudindama kojų, Apreiškusioji pasitraukė rytų kryptimi ir pranyko saulės spinduliuose.

Po Apsireiškimo

Po regėjimo ekstazės trys piemenėliai pradėjo dalintis įspūdžiais. Visi trys matė Apsireiškusiąją. Visus tris ypač paveikė Jos motiniškas nuoširdumas ir nepaprastas grožis.

— Jos grožis — pasakė Liucija — beveik apakino mane, bet aš, žiūrėdama į Ją, nepavargau. Aš niekuomet nebūčiau maniusi, kad Šv. Mergelė tokia graži.

Jacinta viską girdėjo, bet nieko nekalbėjo. Pranciškus girdėjo Liuciją, bet negirdėjo Apsireiškusios. Ką Ji sakė, jis sužinojo iš abiejų mergaičių. Jiems atrodė, kad apsireiškimas truko apie 10 minučių.

Liucija nujautė, kad niekas jiems netikės ir kad jie turėtų nemalonumų, jei kam nors apie Apsireiškusiąją papasakotų. Dėl to ji paprašė abiejų vaikų niekam apie tai nesakyti, ir jiedu pasižadėjo viską laikyti paslaptyje. Perpildyti dangiškosios dvasios, trys maži piemenėliai daugiau neturėjo noro žaisti. Stebėdami savo kaimenę jie jautėsi laiminga, tyliai svarstydami matytus įvykius. Tiktai Jacinta laikas nuo laiko sušukdavo:

— O gražioji Mergelė, kokia Ji graži!

— Man atrodo, — pasakė Liucija, — kad tu viską išpasakosi.

— O nebijok, — atsakė Jacinta, — aš gelėsiu užlaikyti paslaptį.

K. J. K—is

PAMALDOS

BRADFORD — lapkričio 15 d., 12.30 val.

ROCHDALE — lapkričio 22 d., 11 val.

GRAHAH GREENE

ATGAILOS SIMFONIJA

Daug ginčų ir įvairių nuomonių sukėlė intriguojantį Graham Greene knyga — „The Power and the Glory". Joje aprašoma Meksika, kur prieš kiek laiko buvo persekiojamas katalikų tikėjimas. Kunigams buvo įsakyta arba mesti kunigystę ir „vesti", arba mirti. Padre Jose pakluso, ir metė kunigystę, gyvendamas su motermi. Kitas kunigas — pagrindinis romano veikėjas — slapstosi tarp tikinčiųjų juos aptarnauja ir, apgaulingai pakviestas pas ligonį, suimamas.

Šioje ištraukoje matome suimtąjį kunigą kalėjime prieš pat sušaudymą, o Padre Jose net nenorintį jo išpažinties išklausyti. Bailio Jose akivaizdoje pasmerktojo kunigo tylus heroizmas itin įspūdingas, kai jis nervingai ir išsiblaškęs stengiasi padaryti atgailą už savo nuodėmes.

* * *

Palaukęs sūtemų, leitenantas pats nuėjo. Pavojinga būtų siųsti kitą žmogų, nes tučtuojau mieste pasklis tų gandai, kad Padrei Jose kalėjime buvo leista atlikti religines pareigas. Buvo protingiau, kad net viršininkas nežinotų: su savo vyresniaisiais reikia būti atsargiu, jei buvai sėkmingesnis už juos. Jis žinojo, kad viršininkas nebuvo patenkintas, jog jis sugavo kunigą; jo nuomone, būtų buvę geriau pabėgti.

Gonkose jis pasijuto stebimas tuzino akių; aplinkui būrėsi vaikai erzinti Padre Jose, kai tik jis pasirodys. Leitenantas troško, kad nieko nebūtų pažadėjęs kunigui, bet dabar turėjo savo žodį tesėti. Kitaip šis supuvęs, Dievo apleistas pasaulis triumfuotų, jei galėtų pasirodyti pranešnesnis bet kuriuo atžvilgiu — ar tai drąsa, teisingumu ar tiesa...

Kai pasibeldė, niekas neatsakė, ir gonkų tamsoje jis stovėjo tarsi elgeta. Tada vėl pabeldė ir išgirdo balsą:

—Vieną akimirksnį. Vieną akimirksnį.

Padre Jose prikišo prie lango veidą ir paklausė:

— Kas ten?

Atrodė, tarsi palei grindis jis kažką narpliojo.

— Policijos leitenantas.

— O! — sušuko Padre Jose. — Atleiskite! Mano kelnės... o tamsu.

Atrodė, lyg kažin ką jis pakėlė, paskui pliukštelėjo, tartum būtų trūkęs diržas ar petnešos. Vaikai apie gonkas pradėjo šaukti:

— Padre Jose! Padre Jose!

Jis priėjo prie durų, nežiūrėdamas į juos, tik švelniai murmtelėjo:

— Mažieji velniūkščiai...

Leitenantas prabilo:

— Aš noriu jus nusivesti į policijos būstinę.

— Bet aš nieko nepadariau! Nieko. Aš buvau toks atsargus.

—Padre Josė! — šaukė vaikai.

Jis maldaudamas aiškinosi:

— Jei jūs turite galvoje laidotuves, jūs buvote blogai painformuotas. Aš atsisakiau net maldą sukalbėti.

Padre Jose! Padre Jose!

Leitenantas išėjo iš gonkų ir piktai riktelėjo į paniekos perpildytus veidus:

— Nutilkit! Eikit gulti! Tučtuojau Ar girdit?

Jie vienas po kito nyko iš akių, bet, kai tik leitenantas nusisuko, jie vėl buvo čia ir laukė.

Padre Jose tarė:

— Niekas negali tų vaikų suvaldyti.

Moters balsas driokstelėjo:

— Jose, kur tu esi?

— Čia, brangioji! Policija.

Baltame naktiniame palaidiny pas juos įplėvėsavo stambi moteris. Buvo truputį po septynių.

Galbūt, ji mėgavosi" galvojo leitenantas „tuo rūbu; galbūt, ji mėgavosi lovoje", ir tarė:

— Jūsų vyras, — su pasitenkinimu pabrėždamas tą išsireiškimą, — jūsų vyras reikalaujamas policijos būstinėje.

— Kas sakė?

— Aš sakau.

— Jis nieko nepadarė.

— Aš ką tik sakiau, brangioji...

— Nutilk! Leisk man kalbėti!

— Jūs abu liaukitės plepėję, — pasakė leitenantas. — Jūs esate reikalingas būstinėje aplankyti žmogų — kunigą. Jis nori atlikti išpažintį.

— Pas mane?

— Taip, kito nėra.

— Vargšas žmogus, — tarė Padre Jose; jo mažutės, rausvos akys nuslydo į gonkas: — Vargšas žmogus...

Jis neramiai krūptelėjo ir skubiu, įtariančiu žvilgsniu pažvelgė į dangų, kur sukosi žvaigždynai.

— Tu neisi, — tarė moteris.

— Tai prieštarauja įstatymams, tiesa — paklausė Padre Jose.

— Šituo jums nereikia rūpintis.

— O, mums nereikia, ką? — tarė moteris. — Aš galiu jus kiaurai permatyti. Jūs nenorite mano vyro palikti ramybėje. Norite jį apgauti. Jūs surandate žmonių, kurie prašo jį pasimelsti — jis nuoširdus žmogus. Tačiau aš noriu jums viena priminti: jis yra valdžios pensininkas.

Leitenantas neskubėdamas pasakė:

— Šitas kunigas... jis metus slaptą dirbo jūsų Bažnyčiai. Mes jį sugavome ir, žinoma, rytoj jis bus sušaudytas. Jis nėra blogas žmogus, ir aš jam pasakiau, kad gali su jumis pasimatyti. Man rodos, jis mano, kad tai jam padėtų.

— Aš jį pažįstu, — tarė moteris. — Jis yra girtuoklis; tai ir viskas, kas jis yra.

— Vargšas žmogus, — tarė Padre Jose. — Kartą jis mėgino čia pasislėpti.

— Aš prižadu, — tarė leitenantas — kad niekas nežinos.

— Niekas nežinos? — klėgeno klegeno moteris. — Kur tau! Tuoj visas miestas žinos. Pažiūrėkite ten į tuos vaikus. Jie negali Jose ramybėje palikti! — ji tęsė: — Tam galo nebus: kiekvienas norės atlikti išpažintį: apie tai išgirs gubernatorius, ir pensija bus sustabdyta.

— Galbūt, brangioji, — tarė Jose, — bet mano pareiga...

— Tu daugiau nesi kunigas, — tarė moteris, — tu esi mano vyras, — ji panaudojo šiurkštų žodį: — Dabar tavo pareiga čia.

Leitenantas klausėsi jų su rūkščiu pasitenkinimu. Tai buvo panašu į senų įsitikinimo atradimą. Jis tarė:

— Aš negaliu laukti, kol jūs čia ginčijatės. Ar eisite su manimi?

— Jis negali tavęs priversti, — įsikišo moteris.

— Brangioji, tiktai, kad... kaip čia... aš esu kunigas...

— Kunigas, — klegėjo moteris,— tu kunigas!

Ji prapliupo juoku, kurį pakartojo už lango nerimaują vaikai. Padre prispaudė prie akių delnus, tartum jos skaudėtų. Jis pasakė:

— Brangioji... juokas nenustojo.

— Ar eisi?

Padre Josė beviltiškai mostelėjo, tarsi klausdamas, ką šitokiame gyvenime reiškia dar viena klaida? Jis pridėjo:

— Aš nemanau... kad įmanoma.

— Gerai, — tėpasakė leitenantas ir greitai apsisuko.

Jis negalėjo daugiau gaišti su pasigailėjimu. Išeidamas dar išgirdo Padre Jose maldaujantį balsą:

— Pasakykite jam — aš melsiuosi.

Vaikai labiau pradrįso; vienas iš jų sušuko:

— Jose, eikš į lovą!

Ir leitenantas nusijuokė — blankiai, neįtikinančiai, prismindamas prie bendro juoko, kuris dabar supo Padre Josė, skambėdamas aplinkui ir kildamas iki susirikiavusių žvaigždžių, kurių vardus jis kadaise žinojo.

* * *

Leitenantas atidarė kameros duris. Viduje buvo tamsu. Užpakalyje jis jas rūpestingai uždarė ir užrakino,laikydamas savo ranką ant ginklo rankėnos. Murmtelėjo:

— Jis neateis.

Maža, tamsoje susitraukusi būtybė buvo kunigas. Jis tupėjo ant grindų, lyg žaidžiantis vaikas. Paklausė:

— Jūs manote — ne šią naktį?

— Man rodos, jis visai neateis.

Valandėlę buvo tylu, jei galima apie tylą kalbėti ten, kur visuomet dūzgė uodai ir aidėjo nuolat į sieną atsitrenkiančių vabzdžių dūžiai. Pagaliau kunigas tarė:

— Aš manau, jis bijosi...

— Jo žmona neleidžia jam eiti.

— Vargšas žmogus.

Mėgino juoktis, bet joks balsas negalėjo būti labiau pasigailėtinas, kaip šis beviltiškas mėginimas. Jo galva nusviro tarp kelių; atrodė, kad jis viską apleido ir pats buvo visų apleistas.

Leitenantas tarė:

— Jūs viską žinokite. Jūs buvote teisiamas ir pripažintas kaltu.

— Ar aš negalėjau savo byloje pats dalyvauti?

— Nebūtų buvę jokio skirtumo.

— Ne.

Jis tylėjo, tik keitė išraišką. Paskui nuduotu pasitenkinimu paklausė:

— Ir kada, jei galiu paklausti

— Rytoj.

Atsakymo trumpumas ir skubumas jį sumaišė. Galva vėl nusviro tarp kelių ir, kiek galima buvo matyti tamsoje, jis kramtė savo nagus.

Leitenantas tarė:

— Bloga tokią naktį kameroje vienam. Gal norėtumėte būti perkeltas į bendrą kamerą?

— Ne, ne. Aš geriau pasiliksiu vienas. Aš turiu daug ką nuveikti.

Jo balsas užkimo, tarsi būtų sunkia sloga susirgęs. Jis sukuždėjo:

— Tiek daug apsimąstyti.

— Norėčiau kuo nors jums padėti, — tarė leitenantas. — Aš atnešiau degtinės.

— Bet įstatymai draudžia?

— Taip.

— Jūs labai malonus, — ir paėmė mažą butelį. — Aš manau, jūs šito nebūtumėte reikalingas, bet aš visuomet bijojau skausmo.

— Kartą mes visi turėsime mirti, — tarė leitenantas. — Kada, — didelės reikšmės, atrodo, nesudaro.

(b. d.)

KRIVULĖ

DBLS BIRMINGHAM'O SKYRIAUS
NEPERIODINIS LAIKRAŠTIS
Nr. 1. (5) 1953 m. lapkritis.

KRIVULE

ŽODIS SKAITYTOJAMS

Ir geriausia Valdyba ir prie geriausių norų negali turėti pastovų sąlytį su savo nariais, išblaškytais po milijoninį miestą, dirbančiais įvairiose pamainose. Na, o prastai valdybai, tai visai sunku tvarkytis... Todėl amžinam mūsų skyriaus sekretoriui kilo mintis leisti savo skyriui laikraštėlį, informuojantį tautiečius apie skyriaus veiklą, organizacijos reikšmę, tremties uždavinius ir t.t. Taip atsirado rotatoriumi spaudinama „KRIVULĖ", kurios išėjo 4 numeriai ir kuri buvo siuntinėjama nemokamai visiems Birmingham'e gyvenantiems lietuviams. Tai buvo vienintelis lietuviškas laikraštis (neskaitant, žinoma, sovietiškų), kuris buvo siuntinėjams nemokamai ir net neprašant... Valdyba įsitikino, kad „Krivulė" savo buvimą pateisino, o iš „užsienio" — t.y. kitų skyrių, gavo pagyrimų, padrąsinimų ir net materialinės paramos. Deja, kai mūsų biudžetas nebesibalansavo, o Centro Valdyba į mūsų pagalbos šauksmą neatsiliepė — „Krivulė" apmirė. Ale nenumirė!.

Skyrius nupirks atitinkamą skaičių šio „E. L." numerių ir pagal seną tradiciją išsiuntinės juos visiems Birmingham'e gyvenantiems lietuviams nenariams ar „Europos Lietuvio" neprenumeruojantiems bei neskaitantiems .
nupirks atitinkamą skaičių šio „B. L." numerių ir pagal seną tradiciją išsiuntinės juos visiems Birmingham'e gyvenantiems lietuviams ne nariams ar „Britanijos Lietuvio" neprenumeruojantiems bei neskaitantiems.

Štai, dabar KRIVULĖ jau net EUROPOS LIETUVIO puslapiuose spausdinama, tuo būdu ją nemokamai paskaitys ir tie skaitytojai, kuriems, ko gera, Birminghamo lietuvių „respublikos" reikalai nėra jau taip aktualūs. Tačiau, atrodo, kad ne tik Birminghamo, bet ir visos Anglijos, Amerikos ir kitų kraštų lietuviai, sergą ta pačia liga, o daugeli atveju žymiai bjauresnė, negu birminghamiečiai, todėl, tikimės, kad KRIVULĖ nepakenks ir skaitytojams „europiečiams", jei netyčia į tą puslapį užklystų jų akys.

Tikimės, kad „užsienio", t.y.,kitų skyrių lietuviams bus įdomu sužinoti apie mūsų sekmes ir nesekmes, o taip pat ir pasimokyti iš mūsų patyrimų ar klaidų.

Pastabas, kritiką, patarimus, pasiūlymus — mielai priimsim dėmesin.

DBLS Birmingham'o
skyriaus Valdyba
ir „Krivulės" Redakcija

„PENKTOJI KOLONA" BIRMINGHAME

Mūsų skyriaus slaptosios žvalgybos viršininkas iššifravo penktąją koloną Birmingham'e. Tai grupė tautiečių, nepriklausančių Lietuvių Sąjungai, bet susibūrusių į savo savotišką organizaciją, kurią patys pavadino „Penktoji Kolona". Mūsų žvalgyba taip pat nustatė, kad ši „penktoji kolona" kol kas nėra pavojinga visuomenės tvarkai ir ramybei ir nemano griebtis jokių žygių prieš ją. Atrodo, kad tai gerų vyrų būrelis, kuris dėl vienokių ar kitokių priežasčių dar neįsijungė į mūsų lietuvišką šeimą. Todėl visus penktakoloniečius maloniai kviečiame užsukti į mūsų štabą (91, Jakeman Rd.) pasitarti dėl glaudesnio bendradarbiavimo. Jei jie prisijungs prie mūsų respublikos — mes garantuosim jiems saugumą ir suteiksim plačias autonomijos teises: svarbu tik, kad jie įsijungtų į mūsų „commonwelth'ą" ir siektų bendro tikslo — Lietuvos Laisvės.

S. Šnipas,
Saugumo Viršininkas.

* * *

Red. prierašas.

Išsireiškimas „Penktoji kolona" atsirado Ispanijos pilietinio karo metu. Kai keturios priešo kolonos žygiavo sostinės link, tai pačioje sostinėj susiorganizavo priešui simpatizuojanti penktoji kolona ir, žinoma, pridarė daug blėdies. Nesinori tikėti, kad šioji „penktoji kolona" turėtų panašių tikslų. Greičiausiai, tai nesupratimas „penktosios kolonos" reikšmės, lygiai kaip daugelio tautiečių nesupratimas, kad priklausyti Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjungai yra, anot mūsų ministerio Baločio, ne tik pareiga, bet ir garbė!

Red.

BIRMINGHAM'O BALTU KOMITETO VEIKLA

Apie BBK veiklą jau buvo rašyta „Krivulėj", bet dėl jos labai mažo tiražo, platesni lietuviškosios visuomenės sluogsniai dar nieko nėra girdėję. Ir, aišku, nežino apie mums taip svarbų visuomeninį, kultūrinį ir net politinį veiksnį.

BBK pradėjo formuotis jau 1949 m. Sutton Coldfield'o stovykloje. Iniciatyva buvo iš lietuvių pusės ir pačiame BBK formavime lietuviai vaidino svarbiausią vaidmenį. Pradžia buvo sunki. Jau tada lietuviai norėjo žiaurių Birželių įvykių minėjimą pravesti pabaltiėtišku mastu ir tarėsi su latviais ir estais. Latviai tuo metu buvo suskilę į dvi „partijas" ir nerado bendros kalbos savo tarpe, bet į lietuvių planą abi „partijos" žiūrėjo teigiamai. Estai Birmingham'o apylinkėj tada dar nebuvo susiorganizavę ir pavieniai asmenys prikalbinti steigti BBK, pareiškė, kad jiems pakanka blogų prisiminimų iš įvairių organizacijų ir komitetų veiklos Vokietijoje... Ir taip teko laukti palankesnių sąlygų BBK steigimui. Tokia palanki proga susidarė panaikinus vieną stovyklą. Matyt, kasdieninio kontakto netekus, tėvynių netekę baltai pajuto glaudesnių ryšių reikšmę ne tik savo, bet ir bendrai vienodo likimo baltų tarpe. 1951 m. buvo sudarytas Birželio 14 įvykiams paminėti Komitetas, į kurį estai pasiuntė savo atstovę Dr. Tomingas, latviai — Dr. Mežciems, Ulmanis ir Greižis, o lietuviai — Aldonį Putcę, Dr. Valterį ir J. Zoką. Šie atstovai paruošė ir išsiuntinėjo Vakarų Valstybių galvoms ir žymesniems politiniams veikėjams atitinkamą memorandumą Pabaltijo valstybių klausimu, o taip pat nutarė sudaryti pastovų BBK, kurio sąstatas buvo toks:

Ulmanis — pirmininkas (latvis) ir nariai: Poldmaa (estas), Bligzna ir Monstovics (latviai), Ald. Putcė, Dr. Valteris ir J. Zokas. Šis komitetas su mažais pakeitimais dirbo apie metus laiko.

Šiuo metu BBK yra tokio sąstato: pirmininku yra veiklus ir labai Pabaltijo Federacijos idejai atsidavęs tautietis inž. Adolfas Putcė, o nariais — Poldmaa ir Kondors (estai), Lacis ir Vidners (latviai) ir P. Dragūnas.

TRUMPA BBK veiklos kronika:

1) 1951 m. Birželio įvykių minėjimas memorandumų keliu.

2) 1952 m. Birželio įvykių minėjimas plačiu mastu, dalyvaujant žymesniėms anglų visuomenės ir spaudos atstovams.

3) 1953 m. Estijos ir Lietuvos Nepriklausomybės minėjimas.

4) 1953 m. Bendros pamaldos Birželio įvykiams paminėti.

5) 1953 m. Joninių proga subūvimas — Baltų vienijimo diena.

Mat, pas estus ir latvius per Joninės pamirštami visi nesutarimai ir visi jungiasi bendrai dainai. Lietuviai, deja, Šv. Jono nakties apeigas yra jau pamiršę, bet kad jų būta — nėra abejonės. Pasiskaitykim tik mūsų liaudies dainas ir pasakas. Štai net mūsų poetas Maironis rašo:

Ant Mėdvėgalio anuomet,
Švento Jono naktimis,
Budint danguje mėnuliui,
Sargo akimis,
Sako, dvylika mergaičių
Palaidais kasų plaukais,
Būk sustodavo į ratą,
Verkė ir kvatojo,
Iš milžinkapių didvyrius
Dainomis viliojo,
Kad sena gadynė
Sugrįžtų į tėvynę,
Prisikėlus.

BBK veikla nesiriboja vien oficialiais žygiais. BBK turi ir kitą svarbų tikslą: pabaltiečius suartinti, sudaryti sąlygas tarpusavio susibičiuliavimui, susidraugavimui, vienų kitų supratimui ir tt.

Tikiu, kad BBK veikla gyvės, stiprės ir bus sėkminga ir naudinga visoms trims tautoms. P. Aldonis.

ISPUDZIAI IS SUVAZIAVIMO

Manau, kad daug kas šių mėtų suvažiavimu nusivylė... Po kaimus ir miestus sklido gandai, kad šiemet viena partija žūt būt norės paimti valdžią į savo rankas. Aš, dalyvavęs ankstyvesniuose audringuose ir karinguose suvažiavimuose, tikėjausi ir šiemet turėti malonią pramogą! Neapsakomai nusvyliau: suvažiavimas buvo ramus, taikingas ir todėl, aišku, nuobodus... Šiek tiek įdomiau buvo kai deputatai „pešiojo" Centro Valdybą dėl prasiskolinusio „Britanijos Lietuvio". Bet ir šia prasme priekaištai buvo nenatūralūs, neįtikiną, todėl nekėlė nuotaikos... Net

Štitaip atrodė pirmininkas, išgirdęs suvažiavimo sprendimą.

ir nerimtieji Birmingham'o atstovai suprato, kad Centro Valdyba už savo „viršvalandžius", pašvęstus svarbiam ir sunkiam mūsų sąlygose organizaciniam darbui ne tik nieko negauna, bet dar patys primoka! O jėgos juk visų ribotos. Oi, kaip graudu buvo žiūrėti į pageltusį, sulysusį, sunykusį Bajoriną, jau keturis metus vilkusį sunkų pirmininko jungą! Jis atrodė tikras kacetininkas; tik ūsai jam teikė šiokio tokio didingumo!...

Suvažiavime girdėjau daug siūlymų, daug planų; buvo ir daug gerų norų. Bet esamose sąlygose mums reikia daug... pinigų! Jei visi nariai tik po vieną svarą ekstra paaukotų Sąjungai, tai jų asmeniškas gyvenimas nuo to nė kiek nenukentėtų, o Sąjungos veikla, „Europos Lietuvis" ir Tėvynės vadavimo frontas žymiai sustiprėtų. Tuo metu kai *svetimieji* pila *šimtus tūkstančių* svarų mūsų Tėvynės išvadavimui (Amerikos Balsas, Kerstėno veikla ir tt.) — mums *mūsų pačių* reikalui *vieno svaro* indėlis būtų net juokingai mažas! Ir vis dėlto, įdomu keli iš mūsų susipras ir šį grašį skirti lietuviškam reikalui?

Smalsuolis.

MUSU PAZANGIEJI

Teisingai sakoma, kad „Kas neina pirmyn — tas eina atgal". Ir kaip skaudu, kad tiek daug mūsų tautiečių žengia atgal, mažas skaičius tupinėja vietoj ir tik retas padaro vieną kitą žingsnį pirmyn. Mūsų sąlygose yra labai sunku stumtis pirmyn ir tas dar labiau juos iškelia iš mūsų pilkos masės.

Be „sesutės" Aldonio Putcės, kuris jau sėkmingai kopia į „matronos" sostą, mano žiniomis, mūsų skyriuje yra dar trys nariai, žygiuoją įvairiais keliais pirmyn.

Eugenijus GRICIUS, pats vienas ir visai jaunas, atsidūręs svetimame krašte, čia nepalūžo kaip daugelis kitų, bet pasiryžo tobulintis: jis jau trečius metus lanko vakarinius meno (piešimo) kursus ir jau yra padaręs gražią pažangą.

Birutė VALTERIENĖ sunkiose sąlygose ir vien savo jėgomis mokosi dainos meno. Ji jau yra koncertavusi įvairiose vietose, įvairiomis progomis ir įvairiomis kalbomis. Pora svetimšalių muzikų girdėjusių dainuojant, siūlė suruoštį viešą koncertą; bet ji nesiryžta...

Būdinga, kad iš Birmingham'o lat vių ji visada susialukdavo nepalyginamai daugiau moralinės paramos ir supratimo, negu iš savųjų tautiečių... Neveltui sakoma, kad „Savo krašte pranašu nebūsi"...

Jonas ZOKAS, dirbąs Britų geležinkelių administracijoje, jau baigė spec. komercinius kursus ir tas jam ateity padės kilti tarnyboj.

Mūsų pažangiesiems linkiu gražiausios sekmės!

T. Narelis

VISŲ BIRMINGHAM'O MIESTO IR APYLINKIŲ LIETUVIŲ DĖMESIUI

Šio skyriaus Valdyba yra pasiryžusi šiais metais suruoštį kūčias — pobūvį. Juo bus daugiau dalyvių — juo bus maloniau, jaukiau, linksmiau. Todėl VISI tautiečiai, norintieįį pobūvyje dalyvauti, prašomi registruotis pas skyriaus iždininką (Jakeman Rd. 93 nr. Birmingham 12) arba pas sekretorių (13, Cromer Rd., Birmingham 12) ligi lapkričio mėn. 22 dienos, sumokant po 10 šilingų. Jei pinigų liks — jie bus grąžinti per pobūvį, jei pobūvio dalyviai nenutars jų sunaudoti kitaip. Visi dalyviai prašomi atsivesti savo drauges bei draugus.

Tiksli data ir vieta bus paskelbta vėliau, kai paaiškės dalyvių skaičius.

DBLS Birmingham'o
skyriaus Valdyba.

BIRMINGHAMO LIETUVIAI APSINAMINA

Prieš porą metų svetimtaučiams nusipirkti namus Birmingham'e buvo nepaprastai sunku. Dabar, kai namų kainos krito ir jų pasiūla didelė — jokių varžymų nėra: tik pirk! Suma nūs tautiečiai naudojasi šia proga ir perkasi namus, nes „be namų negerai"... Jau 6 namai perėjo į lietuvių rankas; reikia manyti, kad šis skaičius greit padvigubės, nes yra tautiečiu, turinčių net kelias „pančiakas" prikimštų svariukų...

Landlordas

COVENTRY VADOVYBĖ ATSILIKUSI STRATEGIJOJ...

Coventry generalissimo Kaimo Jonas š. m. liepos mėn. 9 d. („B. L. Nr. 27.) iškilmingai užtikrino taiką ir ramybę Birmingham'o demokratinei respublikai. Pasitikėdami jo augštu patyrimu karo moksluose (sako, Lietuvoj buvo pasiekęs aviacijos puskarininkio laipsnį!) ir jo armijos gausumu bei narsumu — mes paskelbėm demobilizaciją ir sulėtinom karo pramonę. Deja, pasirodė, kad Kaimo Jonas yra tik puikus istorikas: jis gerai žino visus keistuosius praeities karus ir gal anų laikų kariavimo būdus, bet jis labai atsilikęs modernioj karvedyboj... Mes jam norėtume priminti, kad lankais, jieitimis, kardais ir skydais dabar kariaujama tik comic'uose... Šių laikų karuose lemiamą vaidmenį vaidina aviacija. Štai kodėl modernusis strategas Neveravičius nepabūgo Kaimo Jono pagyrūniškų pareiškimų ir tą pačią dieną apmėtė mus bombomis. Laimei, tai buvo tik mažutės ašarinės ir padegamosios bombos, o ne atombombės; svarbiausia, kad dauguma jų nesprogo... Nei aukų, nei nuostolių neturėjom, nes bombelės sprogo toli nuo taikinio... Anas netikėtas p. Neveravičiaus ant puolis buvo mums gana naudingas, nes pakėlė mūsų respublikos gynėjų budrumą ir įsakmiai įtikino, kad šiais laikais negalima (ir nereikia!) pasitikėti jokiais pažadais ir garantijomis, o tik reikia budėti ir stiprinti savo jėgas!

P. Budrelis.

MANCHESTERIS NUTAUTĖJO

Mūsų skyrius gavo išplatinti tam tikrą kiekį loterijos biletų Manchesterio Paminkliniam kryžiui statyti. Ale mums nevisai aišku, kokia kalba ten parašyta. Aiškumo dėlei pacituosiu mažiausiai suprantamas vietas:

„Laimejimu Traukimas Bus Siu Metu. 26th September, 1953." Dar vienoj vietoj randam parašą; „Printed by Jewish Gazette" etc.

Atrodo, kad manchesteriečiai pamiršo ne tik lietuviškai rašyti, bet net ir kad turim savą lietuvišką spaustuvę...

K. Juokelis.

DIDI PADEKA DIDZIAI NUSIPELNUSIEMS

Lietuvoj mokesčius ar skolą išreikalauti buvo vieni niekai: tam buvo policija, teismo anstoliai, teismai. Tremty šių institucijų, deja, neturim ir todėl sunku išrinkti net tą menkutį nario mokestį. Žinom, kaip nenoriai žmonės skiriasi su sunkiai uždirbtais pėnais. Žinoma, ne visada!.. Mažai suklysiu tvirtindamas, kad labai didelė mūsų tautiečių dalis labai lengva širdimi „sušelpia" vienu kitu svariuku į savaitę svetimtaučius tabako ir gėralų fabrikantus, bet jiems sunku, labai sunku skirtis su puskroniu į mėnesį mūsų gyvybiniams tautos reikalams. Tokia jau žmogaus prigimtis ir toks jau „lietuviško žmoniškumo" pažymys. (Prisiminti Kuzmionio straipsnį — „Lietuvio žmoniškumas")

Mūsų skyriuje nemalonias anstolių pareigas atlieka Valdybos skirti seniūnai (čia vadinami „viršaičiais"). Jie tam aukoja savo energiją, leisvalaikį ir net savais pinigais apmoka kelionės išlaidas! Nors jų mokslinis išsilavinimas nėra augštas, bet jų inteligencija ir tautinis susipratimas viršyja daugelio Letuvoj buvusių „tuzų", kurie netekę savo „šiltų vietų" — tremtyje liko nejautrūs tautos reikalams.

Štai, šitie vyrai nusipelnė mūsų skyriui eidami nemalonias „viršaičių" pareigas: Čereškevičius, Tamošauskas, Raguckas, Kavoliūnas, Kastautas, Bieliauskas, Gricius, Blažys, Štarka, Vaškys, Rudis, Paliukėnas Gaidys, Smetonius, Klimavičius, Litvinavičius.

Šį paskutinįjį pusmetį vargo E. Birbilas, J. Dabužinskas, A. Razma ir J. Trimka, kuris ėjo seniūno pareigas net kelis pusmečius, dabar išvyko į Manchesterį. Mums gaila, netekus tokio puikaus vyro ir pavydim Manchesteriui, jį dabar gavusiam.

Tikiu, kad mūsų garbingieji „pensininkai", kiek pasilsėję, vėl sutiks grįžti į aktyvią tarnybą, kad ir labai nemalonią, ir vėl dirbs Tėvynės labui!

DBLS Birmingham'o
skyriaus pirmininkas

DBLS Iždininkas vaizdžiai pavaizdavo ekonominę būklę.

PABALTIJO FEDERACIJA PRAKTIKOJ

(*Arba: įspūdžiai iš Lietuvos ir Estijos Nepriklausomybių minėjimo Birmingham'e*)

Kai kitur jau eilę metų pasaulio galvos lipdo Jungtinės tautas, planuoja Pabaltijo ir kitokias federacijas — Birmingham'o pabaltiečiai federaciją jau įgyvendino! Ši faktą patvirtino Estijos ir Lietuvos Nepriklausomybės minėjimas, kurį ruošė... vietinis Baltų komitetas!

Tiesa, turėjom čia vieną kitą parapijinį patriotą, kurie pyko, niršo ir jautėsi įžeisti, nes, girdi „Gėda, kad mes patys negalim suruošti minėjimo, o tą mums turi daryti latviai"... Ir centro Valdyba skeptiškai žiūrėjo į ši mūsų planą, bet, vis dėlto, nedrįso tarti savo „veto". Atrodo, kad, neskaitant organizacinių ir techniškų šlubavimų, šis bandymas visai gerai pavyko.

Minėjimą atidarė Birmingham Baltų Komiteto pirmininkas Salinš (latvis) ir trumpai apibūdino šios dienos reikšmę.

Po to estus ir lietuvius sveikino Miezitis — „Daugavas Vanagi" Sąjungos ir visu latvių vardu. Jis pasigėrėjo Lietuvos ir Estijos vėliavų ir Valstybės ženklų deriniu scenoj ir grožėjosi trimis vėliavėlemis, puošiančiomis stalą. Jis išreiškė viltį, kad pabaltiečiai dar glaudžiau ir nuo širdžiau bendradarbiaus ateity.

Estų vardu kalbėjo p. KONDORS. Jis pažymėjo, kad nežiūrint sunkios tremties, daugelis estų sugebėjo prasimušti svetur į augštesnes pozicijas, prekybą, pasaulio meną ir literatūrą, o estų laivai skrodžia pasaulio vandenis. Tas įrodo estų tautos gyvybingumą.

Centrinio Baltu Komiteto London'e atstovas, L. Trilupaitis savo kalboj angliškai sveikino susirinkusius Londono Baltų komiteto vardu. Išlinkėjo, kad taip gražiai pradėtos birminghamiečių darbos nesustotų, — vystytųsi toliau.

Pabrėžęs, vannigos kovos už Pabaltojo kraštų laisvę, svarbą ragino svečius, kad jie — užsikrėstų šauniu birminghamiečiu pavyzdžiu ir visume Anglijos kampeliuose įkurtų veiklias Baltų Taryba.

Lietuvių atstovo kalbos kai kurias mintis verta prisiminti.

Gerbiamieji svečiai Britai,

Mieli estai, latviai ir lietuviai!

Bendras vargas ir nelaimė suartina net priešus, o bičiulius tai jau suriša tampriausiais draugystės ryšiais.

Pabaltijo tautos draugavosi Nepriklausomo gyvenimo laikais, o dabartinės bendros nelaimės įtakoj — jos tiesiog susigiminiavo. Jų bendras ir svarbiausias siekimas — Laisvės ir Nepriklausomybes atgavimas. Šios tautos jaučia, kad bendra ir vieninga kova bus sekmingesnė ir vaisingesnė, o laimėjimas tikresnis ir greitesnis. Jei Jungtines Tautos yra nevieningumo pavyzdys, tai pabaltiečių bendradarbiavimas yra vieningumo ir solidarumo simbolis. Čia skirtingos tautos, išpažįstančios skirtingas religijas — yra *tik Baltai* kai siekia bendro tikslo — žiauriausios raudonosios vergijos panaikinimo. Bet mes esam lietuviai, latviai, estai kai svarstom savo kultūrinius ir tautinius reikalus.

Bendro likimo draugus estus, minančius savo Nepriklausomybės paskelbimo dieną — nuoširdžiausiai sveikinu lietuvių vardu. Tikiu, kad mūsų tautų kančių galas jau arti! Kaua elagu Esti!

Čia susirinkom ne verkšlenti, aimanuoti dėl Tėvynės kančių. Ši diena tebūnie susikaupimo ir pasiryžimo diena. Sukaupkim visas savo jėgas (dvasines ir materialines) Tėvynės išlaisvinimui. Pasižadėkim savo uždarbio ir laisvalaikio dalį skirti kovai dėl Tėvynės laisvės. Pasižadėkim naudingai praleisti laisvalaikius, k.a. lankydami įvairius kursus, skaitydami knygas, žurnalus, laikraščius, mokydamiesi anglų kalbos ir tt. Lietuvai reikės daug ir įvairių specialistų. Mokytis niekad ne vėlu!

Mūsų žymus poetas Adomas Mickevičius yra pasakęs: „Lietuva, mano šalele gimtoji, tik tas supras, kad tu jam gyvybę atstoji — kas jau Tavęs neteko".

SAUGOKIMES VALKATU

Praeitą vasarą užklydo pas mus iš pažiūros labai nelaimingas tautietis. Skundėsi neturįs darbo, pinigų ir jau porą savaičių nakvojęs... parkuose. Verkė, atrodė, tikromis ašaromis ir prašė pagalbos. Lietuvių Sąjungai jis nepriklausė, bet mums pagailo žūstančio tautiečio ir mūsų skyriaus sekretoriaus rūpesčiu jis buvo apgyvendintas, papenėtas, sušelptas pinigais iš savišalpos kasos (£2.10.0.), o po savaitės parūpintas darbas ir pastogė stovykloje. Atrodė, kad vyrukas jau susitvarkys: padėkojo už pagalbą, pažadėjo grąžinti paskolą ir net užpildė pareiškimą įstoti į DBLS narius!

Deja, po kurio laiko jis staiga dingo. Dingo negrąžinęs pustrečio svaro savišalpos kasai... Per visuotinį susirinkimą nariai davė „pipirų" Valdybai už „išeikvojimą" savišalpos kasos ir reikalavo daryti viešą pajieškoijmą šio nedėkingo padaro ir įspėti visus tautiečius būti atsargiems su panačiais svieto perėjūnais.

Šis nedėkingas yra Alfonsas Žaltickas, 30 mt. amž., kilęs iš Pasvalio. Police Certificate Card No 26821.

V. Žandaras.

Europos Lietuvių Kronika

LONDONAS

KRIVULĖ

Su šiuo „E. Lietuvio" numeriu, psl. 4, spausdiname Birminghamo DBLS skyriaus neperiodinį leidinėlį „Krivulė", kurio keturi numeriai anksčiau buvo to skyriaus išleisti ro tatoriumi.

IŠ DIDŽIOSIOS BRITANIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS VEIKLOS

Š. m. lapkričio 5 d. įvyko eilinis DBLS Krašto Valdybos posėdis. Krašto Valdybos pirmininkas yra M. Bajorinas, sekretorius S. Žyman tas. Posėdy dalyvavo kun. A. Kazlauskas, kuris perėmė iždininko pareigas išvykusio Kanadon S. Šalkausko vietoje.

Į DBLS įstojo PL Skautų Sąjungos Anglijos rajonas, kurį DBLS Taryboje atstovaus K. Vaitkevičius. Skautų ir skaučių Anglijos rajone yra apie 100.

Į DBLS taip pat įstojo Lietuvių Meno Sambūris „Londono Vaidila", kurį DBLS Taryboje atstovauti visuotiniame „Londono Vaidilos" susirinkime š. m. rugsėjo mėn. 27 d. buvo išrinktas P. Mašalaitis.

DBLS Krašto Valdyba apsvarstė PLB Europos Generalinio Sekretoriato nuostatus ir Lietuvių Vasario 16 gimnazijos kuratorijos statutą.

DBLS Krašto Valdyba nutarė paraginti stoti į DBLS jau anksčiau pakviestas Didžioje Britanijoje veikiančias organizacijas.

GERIAU, NEGU PEREITAIS METAIS

Pereitais metais Europos Lietuvių knygų leidykla BENDRIJA kiešnini kalendorių išleido pavėluotai. Šiais metais ši leidykla jau EUROPOS LIETUVIO KALENDORIŲ 1954 metams išleido ir platina. Leidėjų žodyje sakoma: „Antroji „Europos Lietuvio Kalendoriaus" laida išeina patobulinta, pataisyta, papildyta nauja medžiaga. Kalendoriaus tikslas — būti kiekvieno lietuvio-ės nuolatiniu draugu — palydovu. Buvo stengiamasi duoti kuo daugiausia žinių bei informacijų apie Lietuvą ir lietuvių gyvenimą tremtyje. Europos Lietuvio Kalendorius yra nepamainomas kiekvieno lietuvio informacijos šaltinis — žinynas".

Naujas kalendorius turi 164 psl. Atspausdintas geros rūšies popieryje. Įrištas į tvirtos medžiagos apdarėlius. Kalendoriaus kaina — 5 šl. Išleido BENDRIJA, spaudė NIDOS spaustuvė Londone, Gaunamas Lietuvių Namuose ir pas platintojus.

KARIŲ MINĖJIMAS LONDONE

Šiais metais Karių Dienos šventės minėjimą ruošia Londono skautai. Lapkričio 22 d., sekmadienį, 6 val. Social. Klubo salėje paskaitą skaitys prof. St. Žymantas; po paskaitos skautai pakartos vaidinimą— A. Kaulėno 3 veiksmų veikalėlį „Mūsų darbai ir mūsų mintys Motinai Tėvynei". Po vaidinimo bendras pasilinksminimas.

CENTRINIO SKYRIAUS NARIAMS

Centrinio skyriaus valdyba prašo visus C. sk. narius, pakeitusius gyvenamąsias vietas, pranešti savo tiks lius dabartinius adresus. Rašyti: C. S. Valdybai, 43, Holland Park, London, W. 11.

AUKOKIME FANTUS BAZARO LOTERIJAI

1953 m. gruodžio mėn. 10-13 d. d. Londone, Tarptautinė Egzilių Motorų Organizacija ruošia Kalėdų Bazarą- Parodą-Loteriją.

DBLS taip pat dalyvaus Bazare su savo eksponatais. Bazaro metu bus parduodami įvairūs rankdarbiai. Pageidaujama tautinio meno, bet tinka ir bendro pobūdžio darbeliai. Be to, tuo pačiu laiku vyks loterija. Kas turėtų rankdarbių ir norėtų juos parduoti, o loterijai paaukoti nors ir smulkių daiktų ar pinigais, prašomi rankdarbius ir fantus prisiųsti iki gruodžio 5 d. DBLS Centro Valdybai, pažymint „Bazarui".

Prisiunčiant rankdarbius pardavimui, reikia nurodyti jų kainą, o loterijai — auką. DBLS paims 10% nuo pardavimo kainos už patarnavimą, o likusią sumą persiųs siuntėjui.

Neparduoti darbeliai grąžinami savininkams po parodos.

Bazarą globoja ponia Odette Churchill.

VLIKO PIRMININKO PADĖKA

Vliko pirmininkas, prel. Krupavičius, atsakydamas į DBLS Visuotinio atstovų suvažiavimo sveikinimą, rašo: „Prašau perduoti VLIKo ir mano nuoširdžią padėką už atsiųstus mums sveikinimus ir linkėjimus. Jūsų žadamoji paramo mūsų laisvinamąjam darbui teiks moralinio pastiprinimo mūsų sunkioje kovoje. Jūsų gi aktingas įsijungimas į tą kovą — stiprins viltis greičiau laimėti kovą. Šia proga sveikinu Pirmininką, naujai pradėjusį savo vadovavimo darbą. Linkiu Jums sekmės darbuose ir stipriai vairuoti lietuvišką gyvenimą tiesiausiu keliu į laisvąjį Lietuvos uostą. Tepadeda Jums Dievas.

M. Krupavičius.

PATIKSLINIMAS

Pereitam EL numeryje Tarybos pirmininko pranešimo DBLS ateities planas" aprašyme sakoma: „Turint galvoje Suvažiavimo nutarimą perimti Lietuvių Namų B-vės kontrolę DBLS tiesioginėn žinion"..., kad išvengus nesusipratimų ateityje, reikalinga paaiškinti, jog apie tai buvo kalbėta, bet jokio nutarimo Suvažiavimas nepadarė ir negalėjo padaryti nei teisiniu, nei moraliniu požiūriu. Letuvių Namų B-vė buvo ir dabar yra DBLS narių-akcininkų kontrolėje.

Suvažiavimas nutarė daryti DBLS suvažiavimus drauge su L. N. B-vės susirinkimais, kad tuo įgalinus kuo didesniam lietuvių skaičiui jame dalyvauti ir atstovauti kuo didesnį akcijų skaičių per skyrių siunčiamus atstovus į metinį Suvažiavimą.

DBLS Pirmininkas

DBLS VEIKLOS SUSTIPRINIMO VAJUI

EUROPOS LIETUVIO reikalams po 1 svarą aukojo: kun. A. Kazlauskas, M. Bajorinas, R. Baublys, V. Dargis, B. Daunoras, K. Makūnas, A. Žukauskas. Po du svarus pulk. Vidugiris ir Ant. Briedis, užsakydamas dvi „E. L." prenumeratas pažįstamiems, gyvenantiems užsienyje.

Skyrių valdybos prašomos praneš ti centrui aukų rinkėjų pavardes ir kiek aukų jie surinko. Aukų rinkėjai atlieka svarbų ir kartais nemalonų darbą, todėl jų negalima apleisti, nepaminėjus laikraštyje. Centro Valdyba daugiausia aukų surinkusius rinkėjus ir pačius skyrius nori specialiai atžymėti.

LONDONO SKAUTŲ IŠVYKA Į NOTTINGHAMĄ

Gražiai Londone pasirodę Londono skautai su A. Kaulėno veikalėliu „Mūsų darbai ir mūsų mintys Motinai Tėvynei" lapkričio 28 d. iš vyksta į Nottinghamą, kur, Kariuomenės šventės proga, suvaidins tą patį veikalą.

Londono D. L. K. Vytauto draugovei vadovauja V. Turuta.

Vaidina šie skautai: I. Torūtienė, J. Alkimavičius, M. Kaulėnas, K. Baublys, A. Vilčinskas, A. Grikinaitė, J. Mamaitytė, Rita, Reda ir Ona Daunoraitės. Skautams talkininkauja žinomas Londono Vaidilos aktorius — V. Šalčiūnas.

Skautai kviečia londoniečius lietuvius, norinčius drauge vykti į Nottinghamą, prisijungti prie jų ekskursijos.

PRASKAIDRINTI... RUDENS NUOTAIKĄ

Lapkričio 21 d., šeštadienį, Lietuvių Namuose ruošiamas linksmavakaris. Rengėjai žada pasistengti jį dar geriau paruošti, negu paskutinysis RUDENS BALIUS, kuriuo buvo susižavėję svečiai.

Kokį „cūdą" šį kartą jie sugalvos, pamatysime atėję.

Londoniečiai su svečiais prašomi dalyvauti ir praskaidrinti rudens nuotaiką.

NORINTIEMS LONDONE APSIGYVENTI

Išvykus dviem Lietuvių Namų gyventojams į Kanadą, šiuo metu namuose yra laisvų vietų. Norį apsigyventi Londone, prašomi parašyti L. N. Administratoriui, 43, Holland Park, London W. 11.

Londono Liet. Sporto ir Soc. Klubas, 345a Victoria Park Rd. š. mėn. 14 d., 6,30 val. rengia

KLUBO VAKARIENĘ

Mieli svečiai staliukus galį užsisakyti iš anksto pas Z. Jurą.

Groja geras orkestras. Vakarienės metu šokiai ir žaidimai.(2)

NOTTINGHAMAS

PAMINĖJO ARK. J. SKVIRECKĄ

Nottinghamo lietuviai kukliai, bet nuoširdžiai paminėjo Lietuvos Bažnytinės Provincijos pirmojo Metropolito J. E. Ark. J. Skvirecko 80 metų amžiaus sukaktį lapkričio 8 d. Pirmiausia buvo išklausyta savų Šv. Mišių, kurių metu gražiai giedojo A. Maldučio vedamas vyrų oktetas. Tuoj po pamaldų pereita į parapijos salę, kur jau laukė nuoširdžių šeimininkių parengti stalai su šiltais ir šaltais užkandžiais.

Kai visi nuramino pirmąjį alkį, bažn. komitето pirm. J Bliūdžius pasakė trumpą kalbą, pabrėždamas minėjimo reikšmę ir aktualumą. Baigdamas, pakvietė kapel. J. Kuzmickį pakalbėti apie Sukaktuvininką. Prelegentas kalbėjo apie J. E. Arkivyskupą kaip buvęs mokinys ir kaip Kauno Arkivyskupijos, kurios galva yra Sukaktuvininkas, kunigas. Paskaitoje buvo iškelti kai kurie Arkivyskupo asmens bruožai: nepaprastas darbštumas, pareigingumas, Šv. Rašto meilė, praktiškumas ir kt. Po paskaitos jaunutė Vandutė Galbuogytė jautriai padeklamavo Vytės Nemunėlio eilėr. „Skrisk, pietų vėjeli". Pabaigoje šiltą kalbą susirinkusiems ir paminėjimo organizatoriams pasakė DBLS Nottinghamo Apygardos pirm. K. Kudla. Pasak jo, Lietuvos himne giedame: „Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia". Tačiau mes esame laimingi, kad šiandien mūsų tarpe gyvena tie, kurie, daug gero padarę Tėvynės reikalams, švietia mums skaidriu pavyzdžiu. Vienas toks žiburys — J. E. Ark. J. Skvireckas.

Pasibaigus kalboms, dar kurį laiką susirinkusieji šnekučiavosi, užsigerdami kavos ir užsikąsdami sumuštiniais. Visi dėkingi šeimininkėms— p. Gelbuogienei ir p. Kudlienei, kurios palaikė tokio pobūdžio šventės parengimą ir pačios darbu įrodė, kad, turint gero noro, galima kalnus nuversti.

Lapkričio 28 d., šeštadienį, 6 val. DBLS Nottinghamo skyriaus valdyba ruošia

KARIUOMENĖS ŠVENTĖS MINĖJIMĄ

Programoje: A. J. Kaulėno paskaita, Londono skautų A. J. Kaulėno 3 veiksmų veikalėlio „Mūsų mintys ir darbai Motinai Tėvynei" vaidinimas. Po vaidinimo šokiai. Visi Nottinghamo ir apylinkės lietuviai kviečiami skaitlingai dalyvauti.

Parengimai vyks Sycamore School patalpose, Sycamore Rd. (Važiuoti iš miesto centro autobusu Nr. 31 iki Sycamore Rd.)

PADĖKA

J. E. Ark. J. Skvireckio 80 metų amžiaus sukakties minėjimo proga: šeimininkėms A. Gelbuogienei ir E. Kudlienei už suruošimą arbatėlės, V. Gelbuogytei už deklamacijas, kapelionui kun. J. Kuzmickiui už gražią paskaitą ir visiems, dalyvavusiems minėjime ir prisidėjusiems aukomis, nuoširdžiai dėkoja

Nottinghamo Bažnyt. Komitetas

WOLVERHAMPTON

SUSTOS FABRIKAI IR UŽDARYS ANGLIŲ KASYKLAS

Šeštadienį, lapkričio 28 d. visi Wolverhamptone veikią fabrikai ir anglių kasyklos 24 valandoms nutrauks darbus, nes tą dieną, 6 val. vakaro, lietuviai nebus nei fabrikuose nei namuose: visi rinksis tą vakarą George Hotel salėje, kur įvyks tradicinis

KARIŲ ŠVENTĖS MINĖJIMAS

Jei apylinkės lietuviai taip pat būtų laisvi nuo popietinės pamainos, maloniai kviečiami atsilankyti, nes taip dar nėra buvę, kad atvykęs svetys į Wolverhamptono pasiruošimus būtų grįzęs su rūgštesnė nuotaika, negu atvažiuodamas. Perspėjame, kad telegramų ir atskirų pakvietimų nesiusime nei tik wolverhamtoniečiams, bet ir londoniečiams, pažadėjusiems atvykti. Tiek vieniems, tiek ir antriems — DALYVAVIMAS BŪTINAS. Minėjime gali dalyvauti ir DBLS Wolverhamptono skyriaus nariai.

Rengėjai — artileristai.

BUCKMINSTERIS

DBLS Buckminsterio skyrius yra vienas mažiausių mūsų Sąjungos su dėtyje. Skyrius norėtų padidinti narių skaičių, bet iš kitų kolonijų niekas nenori atvykti į gilų užkampį. Nutarta jieškoti savo tarpe naujų narių ir, žinoma, pasekmės geros. Prieš keturis metus vedė pirmąsis skyriaus narys. Šiandien jis net trimis nariais padidino mūsų skyrių. Prieš du metus vedė dar trys skyriaus nariai, padidindami keturiais nariais, o š. m. spalio 31 d. ir penktasis J. Kasperaičių dukrelė, pakrikštyta Rimutė — Adele vardu, Granthamo R. Katalikų bažnyčioje. Krikšto tėvais buvo U. Borkertienė ir J. Šukaitis. Abu taip pat skyriaus nariai.

Krikštynose dalyvavo 20 žmonių, jų tarpe trys anglų šeimos, vienas latvis ir vienas vokietis. Vaišėse buvo ne tik kalbama lietuviškai, bet ir muzika lietuviška: J. Baukys atsinešė patėfoną su daugybe lietuviškų plokštelių, įsigytų per Dainorą iš Londono.

Buckminsterio skyriaus lietuviai visada jautriai atsiliepia į lietuviškus reikalus, nesigailį nei lėšų nei darbo. Teko nugirsti, kad visi nariai žada duosniai paremti mūsų savaitraščio reikalus ir taip pat būti Sąjungos nariais Rėmėjais.

Linkime to skyriaus nariams geriausios sekmės, o kitiems skyriams pasekti neskaitlingo, bet darbštaus skyriaus pavyzdžiu.

Viengungis.

PADĖKA

Kun. Kamaičiui, Antanui Jelaveckui, Leonui Venskui ir visiems pažįstamiems manchesteriečiams, tiek daug padėjusiems mano mylimo vyro laidotuvėse, nuoširdžiai dėkoju

V. PALKIMIENĖ ir vaikai.

MANCHESTERIS

VISIEMS MANCHESTERIEČIAMS

Lapkričio 22 d., sekmadienį, 4 v., Lietuvių Socialiniame Klube šaukiamas DBLS Manchesterio skyriaus visuotinis narių

susirinkimas

Bus renkama nauja skyriaus valdyba ir iš metinio Sąjungos suvažiavimo grįžusio atstovo pranešimas. Nariams dalyvavimas būtinas. Prašomi dalyvauti ir nenariai.

Po susirinkimo klubo salėje šokiai.

DBLS Manchesterio skyriaus valdyba.

PRANEŠIMAS MANCHESTERIEČIAMS

Lapkričio 29 d., sekmadienį, 5 v., Lietuvių Socialiniame klube, Manchesterio DBLS skyriaus valdyba rengia

KARIUOMENĖS ŠVENTĖS MINĖJIMĄ

Manchesterio ir apylinkės lietuviai prašomi atsilankyti. Po minėjimo — bendras pasilinksminimas. Šokiai, geras klubo bufetas.

DBLS Manchesterio skyriaus Valdyba

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

Gerb. Redaktoriau,

Nuoširdžiai dėkoju už laikraštį, kurį gaunu visą laiką tvarkingai. Jūsų laikraštis yra lyg pažįstamo žmogaus laiškas iš Europos. Neturėdamas artimesnių pažįstamų nei giminių Europoje, Jūsų nepartinį laikraštį labai vertinu ir jo laukiu.

Būdamas Anglijoje, kai „Britanijos Lietuvis" vos žengė pirmuosius žingsnius, jį tada skaičiau ir per penkeris metus su juo nenorėjau skirtis. Nors ir mažai teuždirbu, bet šiam laikraščiui visada sutaupau prenumeratai. Linkiu Europos Lietuviui tobulėti ir susirasti daugiau skaitytojų.

Zenonas Kučinskas,
Toronto-Kanada.

Gerb. Redaktoriau,

Jei galite, atsiųskite man Nr. 30 ir 31 šių metų, nes jie, matyt, pakeliui yra dingę. Man atrodo, kad Europos Lietuvis yra vienas geriausių tremtyje išeinančių savaitraščių, todėl noriu turėti kiekvieną jo numerį.

B. Jugrelionis
Adelaide, Australija.

VOKIETIJA

SVEICARU CARITAS AUKA

Šveicarų Caritas Centrinė Luzern'e praneša, kad ji nutarusi skirti Lietuvių Vasario 16 Gimnazijos bendrabučiui pašalpą 10.000 DM sumos.

Šioji auka skiriama iš „Schveizer Europahilfe" šiemet surinktų aukų dalies, kuri priklauso Caritas Sąjungai. Sąjunga tikisi pinigus gauti iki šių metų pabaigos. Šioji suma Vokietijos Krašto Valdybai paskirta po „Schveizer Europahilfe" atstovo, p. Schnellmann, atsilankymo nupirktoje Rennhofo pilyje.

P. Schnelmann kelias valandas nuodugniai apžiūrėjo pirktuosius namus, jų stovį, planuojamą įrengimą, ir buvo tiek patenkintas Krašto Valdybos pirkiniu ir planavimais, kad pažadėjo ateityje visose Šveicarijos organizacijose remti Krašto Valdybos pastangas. Tokiu būdu iki šiandien Šveicarijoje Vasario 16 Gimnazijos Namams ir įrengimui yra skirtos tokios sumos:

1. Hilfswerk der Evangelischen Kirchen der Schweitz DM 10.000.,
2. Schweizer Europahilfe DM 15.000.,
3. Schweizerischer Caritasverband DM 10.000.,
4. Schweizerisches Rote Kreuz DM 20.000.

Iš viso DM 55.000.—

Iš šios bendrosios sumos yra gauta tik 10.000 DM. Iki šių metų pabaigos tikimasi jau gauti Šveicarų Europos Pagalbos ir Šveicarų Raudonojo Kryžiaus 35.000 DM auką, o kitų metų pradžioje Šveicarų Caritas 10.000 DM sumą.

Su federaline ir Baden-Wuertemberg krašto vyriausybėmis Vokietijos Krašto Valdyba toliau tariasi dėl paramos gimnazijos išlaikymui ir gimnazijos namams bei įrengimams. Federalinės vyriausybės atstovas, Oberregierungsrat Wussow, lankėsi tais reikalais pabėgėlių ir švietimo ministerijose Stuttgarte ir turėjo pasitarimų su augštaisiais tų ministerijų valdininkais, remdamas Krašto Valdybos pastangas. Sumų tam reikalui asignavimas pareikalauja daug laiko jau dėl techniškų priežasčių, nes švietimo reikaluose krašto yra visai autonomiški ir negali būti iš Bonnos diriguojami, bet, antra vertus, finansiniai reikalai visdėlto yra susiję ir su federalinės vyriausybės biudžetinėmis sumomis.

* * *

Vokietijos Krašto Valdybos posėdis.

Rennhofo pilyje lapkričio 4 ir5 d. įvyko Vokietijos Krašto Valdybos posėdis su plačia dienotvarke, liečiančia organizacinius ir techniškus Krašto Valdybos ir Vasario 16 Gimnazijos reikalus, ryšyje su kėlimosi į naująją vietovę.

STUTTGARTAS

Lapkričio 28 d. Stuttgarte rengiamas pabaltiečių suvažiavimo vakaras, į kurį kviečiami Stuttgarte ir artimesnėse vietose gyveną lietuviai, ypač jaunimas.

* * *

Lapkričio 1 d. Stuttgarte įvyko apylinkės lietuvių informacinis susirinkimas. A. Šukys skaitė paskaitą apie Pasaulio Lietuvių Bendruomenę ir lietuviams reikšmingesnius įvykius. Šalpos K-jos pirm. inž. L. Prosinskis painformavo apie šalpos reikalus. Jis pabrėžė, kad šalpos komisija dėsianti visas pastangas BALFO gerybes kuo tiksliausiai paskirstyti. Susirinkusieji, aptarę įvairius klausimus, nuvyko į kapines lietuvių kapų lankyti. L. Skeivelienės ir E. Vyšniauskienės darbu ir rūpesčiu kapai buvo aptvarkyti, išpuošti žalumynais ir gėlėmis, uždegtos žvakutės, kas priminė vėlinių vakarą Lietuvoje. Kun. A. Butkus pasakė gražų, graudų pamokslą.

Tvarkingas, organizuotas lietuvių dalyvavimas savo mirusiųjų tautiečių pagerbime, kapinių-lankytojų tarpe sukėlė didelį susidomėjimą. Lietuviai skirstėsi susikaupę ir pasiryžę darytį visa, kad apleistieji jų sesių ir brolių kapai būtų tinkamai sutvarkyti, kaip ir dera kultūringai bendruomenei.

* * *

PLB Stuttgarto apylinkės seniūnu Backuauge valdybos nutarimu, pakviestas Martynas Mileris, kuris energingai ėmėsi suburti Backuauge ir apylinkėje gyvenančius lietuvius ir rūpinasi jų įvairiais reikalais. Kiek anksčiau seniūnu Kirckheime—Neckar paskirtas Jonas Trakis.

Apskritai, Stuttgarto apylinkės lietuvių sugyvenimas yra darnus. Seniūnai ir visa eilė bendruomenės narių, kuo galėdami remia valdybos darbą. Talkininkauja: A. Plekys, K. Balsys, B. Kavaliauskas, J. Gasiūnas, E. Vyšniauskienė, L. Skeivelienė, V. Prosinskienė ir kiti nariai. Tikimasi, kad valdybai ir nariams glaudžiai ir nuoširdžiai bendradarbiaujant, ateityje Stuttgarto apylinkė galės būti kitoms pavyzdžiu.

M. B. J.

AUGSBURGAS

Lapkričio 1 d., vėlinių išvakarėse Augsburgo lietuvių bendruomenė organizuotai aplankė kapines. Uždegę žvakutes, visi drauge sukalbėjo Tėve Mūsų. Vargo mokyklos mokinys A. Vasiliauskas padeklamavo eilėraštį „Neišvengiamas likimas". Komiteto pirmininkė V. Augustaitienė pasakė vakarui atitinkantį žodį. Perskaičius šiose kapinėse palaidotus lietuvių vardus, bendra malda pasimelsta už giminės ir draugus, mirusius Tėvynėje ir tolimame Sibire.

VARGAS AMERIKIEČIAMS

Amerikiečiai tarnautojai, dirbą Saudi-Arabijos naftos bendrovėje, turi pildyti šio krašto papročius ir paklusti šitokiems šventosios žemės potvarkiams: griežtai uždrausta atsivežti bet kokios rūšies svaiginamųjų gėrimų, neišskiriant nė vyno ir alaus, negalima laikyti pamaldų, uždraustos mišrios vedybos, negalima laikyti šuns, negalima šokti, bet kokios atsivežtos knygos, ar siunčiami laikraščiai yra konfiskuojami, negalima turėti savų klubų, draudžiama ne tik lošti, bet ir su savim turėti kortas. Arabų policija stropiai seka atvykusius amerikiečius tarnautojus ir nusikaltusį baudžia didelėmis piniginėmis bausmėmis.

TURĖDAMAS

EUROPOS LIETUVIO KALENDORIŲ

PER VISUS METUS

TURĖSI

KIŠENĖJE TIKRĄ VADOVĄ!

★

EUROPOS LIETUVIO KALENDORIUS

— gera dovana ne tik sau, bet ir Jūsų draugams!

★

Kišeninis kalendorius gaunamas Lietuvių Namuose, 43, Holland Park ir pas spaudos platintojus.

Kalendoriaus kaina 5/-.

LIETUVIS KOVOJO DEL CEMPIONATO

BOKSININKAS MIKUS AUSTRALIJOS RINGE

(„MŪSŲ PASTOGĖ")

Spalio 26 d. Sydnėjuje Pranas Mikuličius-Mikus, dabartinis Victorijos pusiau vidutinio svorio čempionas, kovojo su australu George Barnes dėl Australijos vidutinio svorio čempiono vardo. Po 15 roundų gražios ir kietos kovos, Mikus taškais pralaimėjo, tuo atiduodamas Barnes čempionatą.

Pirmieji roundai ilgos kovos, abie jų pradedami lėtai, tuo norint sutaupyti jėgas pabaigai. Trečiąjį roundą Mikus pradeda staigiu puolimu ir australą dažnai priremia prie virvių, bet tasai savo gražiais priešpuoliais išsipalaiduoja iš sunkokų jam padėčių. Penktame rounde Barnes truputį įkerta Mikui į kairiąją akį, bet tas kovai nekenkia. Šeštame rounde, Mikus savo stipriais smūgiais prade da pulti australą, kuris, nevengdamas smūgių, dažnai pereina į kontrapuolimą. Su šiuo roundu abu bok sininkai pabaigia lėtą taktinį boksavimąsi ir pereina į karštą kovą. Aštuntame rounde australas savo tiesiu smūgiu numuša nuo Mikaus dešinio sios akies antakio pleistrą ir tuo prakerta jam nedidelę žaizdą. Iki vienuoliktojo roundo kova eina visą lai ką apyligiai, nors australas turi nežymią taškų persvarą. Vienuoliktas ir dvyliktasis roundai pasižymi abie jų boksininkų dideliu kovingumu ir tempu ką žiūrovai priima dideliu plojimu abiems boksininkams. Tryliktasis roundas Mikui yra blogiausias, nes australas iš pat pradžių pra deda staigiu puolimu, tuo suduodamas keletą stiprių smūgių Mikui į galvą. Australai kritikai mano, kad tik Mikus galėjo išlaikyti tokius smū gius, nuo kurių kitas boksininkas būtų tikrai kritęs. Galė roundo Mikus pereina į priešpuolį, bet australas gražiai atsigina. Paskutiniuose dviejuose rounduose Mikus, turėdamas pramuštas abi akis ir lūpą, sten giasi taškais vedantį australą nugalėti nuokautu, bet Barnes, turėdamas puikų kondicinį pasiruošimą ir stiprų fizinį sudėjimą, išvengia ir rungtynes taškais laimi.

Šią kovą stebėjo 10.000 žiūrovų, kurių tarpe buvo keli šimtai sydnėjiškių lietuvių.

Būdamas tik 24 metų Pranas, Australijoje, kur boksas yra toks populiarus, savo svoryje iškilo į pačias viršūnes. Tą jis atsiekė ne atsitiktinai, bet savo sunkaus ir kieto darbo dėka.

Pranas Mikus yra iš Kauno. Lietuvą apleido dar visai jaunas būdamas. Po karo atsidūrė Seligenstadt'e lietuvių stovykloje. Ten būdamas jis susipažįsta su vietiniais vokiečiais boksininkais ir pradeda pamažu tre niruotis. Neilgai trukus, įvykusiose apygardos vokiečių mėgėjų — boksininkų pirmenybėse laimi pirmąją vietą. Bet dėl emigracijos į Australiją, turi kuriam laikui šią savo pamėgtą sporto šaką užmiršti. Atvykęs į Australiją, dalį savo kontrakto atlieka Gisborne, Victorijoj, prie me džių kirtimo. Pirmai progai pasitaikius, atvyksta į Melbourną susipažįs ta savo dabartinį trenerį Ambrose Palmer, buvusį trigubą Australijos ir Britų Imperijos bokso čempioną.

Savo trenerio asmenyje jis randa sau tėvišką globą, nes be bokso treniruočių jis pradeda Pranui ir jo asmeniniame gyvenime. Nuo to momento Pranas pradeda kilti bokso karjeros laiptais vis aukštyn ir aukštyn, iki 1952 m. jis laimi Victorijos čempiono vardą. Savo bokso karjeroje jis yra laimėjęs prieš eilę žymių jų Australijos boksininkų, kaip buv. Australijos čempioną Kapeen, A. Sands, I. Germaine.

Paklaustas, kokią įdomiausią kovą turėjęs savo gyvenime, Pranas atsakė:

— Tai buvo Melbourne, kai aš mušiausį 10-ties roundų kovoje ir 8-me rounde, gavęs stiprų smūgį į galvą, nustojau sąmonės ir toliau nieko neatsiminiau. Pilną sąmonę atgavau tik nusirengimo kambaryje po dušais. Svarbiausia, kad aš nežinojau kas iš mūsų laimėjo ir tuo pačiu nepatogu buvo ko nors paklausti. Nusprendžiau rezultatus sužinoti iš sekančios dienos laikraščių. Bet galų gale neiškentęs, paklausiau savo draugo ir tas, nustebęs atsakė, jog rungtynės baigėsi lygiomis. Pasi rodo, aš be sąmonės dar mušiausi dvejus roundus ir to net mano treneris su teisėju nepastebėjo. Tas gali atsitikti tik labai gerai pasiruošusiam boksininkui, nes rankos, kojos ir visas kūnas tada dirba automatiškai.

1952 metais Pranas vedė lietuvaitę Genę Matulaitytę ir dabar abu augina gražų sūnų.

Paklaustas Pranas apie savo sūnaus ateitį atsakė:

— Daugumas mano, jog boksinin ko yra lengvas amatas ir geras uždarbis. Bet taip manantieji smarkiai klysta. Jėigu tai pareis nuo manęs, tai aš savo sūnui niekad neleisiu tap ti boksininku, nes po kiekvienų rung tynių sūnų matyt visą sudaužytą, man tikrai būtų per sunku. Aš džiau giuosi, kad mano likusi Lietuvoje motina nežino, jog aš esu boksininkas ir negalį mane matyti sumuštomis akimis. Taip pat mano žmona niekuomet nestebi mano rungtynių, nes jai tai per sunku. Bet aš savo pa mėgtąją sporto šaką neketinu dar greitai mesti ir stengsiuosi lietuvio vardą įamžinti Australijos bokso s torijoje; baigė Pranas Mikus.

Australijos lietuviaiž pilnai įvertindami Mikaus įdėtąjį darbą ir jo tikrai didžias pastangas, nuoširdžiai linki jaunajam mūsų boksininkui daug laimės ir gero pasisekimo tolimesniuose jo susitikimuose tuo laimint Australijos čempiono titulą.

Prie šio australiečių lietuvių linkėjimų jungiame ir mes, D. Britanijos lietuviai, savo nuoširdžiausius sveikinimus boksininkui Mikui, tikė damiesi, kad jis kada nors atvyks Londonan, Lietuvos ir lietuvio vardui garsinti.

PASLAPTINGAS LIMUZINAS

Yorkshire vis nerimauja, kai pusbalsiu kalbama apie raudonųjų agentų veiklą ir kai nieko naujo nesužinoma apie paslaptingai dingusį lenkų kapelioną H. Borynskį.

Bradfordo „Telegraph & Argus" dienraštis spalio pabaigoje vėl pirma me puslapyje įdėjo dingusio kunigo atvaizdą ir priminė jo dingimo istoriją su daugybe nežinomųjų. Ligi šiol nieko nepavyko sužinoti, nors saugumo policija ypatingu atsidėjimu vedė ir tebeveda kvotą. Dar ir šiandien minimos įvairios galimybės:

Kun. Borynski galįs būti gyvas ir laikomas privačiame blogos valios žmonių kalėjime; gali būti, kad jis tebėra kur nors Bradforde; galimas dalykas, kad jis laisvu noru išvykęs į Lenkiją; galima spėti, kad jis buvo pagrobtas raudonųjų agentų ir iš čia išgabentas; gal būt, jis neteko atmin ties ir kur nors klajoja; gal būt, jis pats laisvu noru išvyko privačių mo tyvų stumiamas...

Taigi, įvairūs tardymai, jieškojimai, Varšuvos radijo klausymas te davė tik tuos pačius spėliojimus, kurie buvo spaudoje minimi nuo liepos 13 d., kada kun. Borynski dingo.

LEEDS NERIMAUJA

Kai kas sakosi matęs, kad liepos 13 d. kun. Borynski, išėjęs iš savo namų, patraukė St. Luke's ligoninės kryptimi. Ten, netoli telefono būdelės, jo jau laukęs juodas limuzinas, į kurį jis ir įsėdęs.

Dadar yra žinių, kad panašus juo das limuzinas kartkartėmis pasirodo netoliese esančiame Leeds mieste. Jis privažiuojąs prie vietos lenkų ka peliono ir apylinkės lenkų kunigų dekano kan. H. Czorny namų, stab telėjąs ir, ką nors iš praeivių paste bėjęs, nuvažiuojąs.

Taipgi esą pastebėta, kad tas pats limuzinas privažiuoja prie Lenkų Katalikų Namų, sustoja ir ko tai laukia. Kai tų namų sargas vieną vakarą mėgino įsielinti ir patikrin ti, kas tai per mašina, staiga šviesos buvo išjungtos, kad negalima būtų pastebėti nr., ir mašina nudundėjusi. Po kiek laiko ji vėl grįžusi ir vėl sustojusi.

Kan. H. Czorny po tokių įvykių kreipėsi į policiją ir pareiškė tikįs, kad ta mašina turi ryšio su kun. Borynskio dingimu. Jo nuomone, dingęs kunigas buvęs pagrobtas ir išvež tas. Kartu kan. Czorny kreipėsi į visus lenkus, kad jie, pastebėję pasaptingą limuziną, tuojau praneštų jam arba policijai.

KADA PASIBAIGS GĄSDINIMAS

Lapkričio 10 d. manoma net Lordų Rūmuose paklausti, ką mano daryti vyriausybė tremtinių dingimo at vejais. Tiesa, Anglijoje dažnai prapuola žmonės, tačiau kun. Borynskio atvejis yra tikrai išimtinas.

Žmonės įvairiai komentuoja tokius įvykius, kaip paslaptingų limuzinų manevravimus, tačiau jokiu būdu nepasiduoda panikai. Tačiau tikrai nuostabu, kad tokiame krašte kaip Anglijoje, kur policija pastebi kiekvieną netvarkingą mašinos „par kinimą" ar blogą apšvietimą, negalima nustatyti, kam priklauso medžiojantieji limuzinai ir kas sėdį jų viduje.

Kol nebus išaiškinti tokie dalykai, tremtiniai bus neramūs ir turės grie btis sau įmanomų apsaugos priemonių.

Iksas

10 MIL. KLAUSĖSI APIE LIETUVA

Kalbėjo geriausias televizijos kal bėtojas vysk. Fulton Sheen

Per televiziją apie Lietuvą, Lat- 20, per televiziją apie Lietuvą, Latviją ir Estiją tarė žodį vienas iš gar siausių Amerikos kalbėtojų — New Yorko vyskupas Fulton Sheen.

Svarstydamas klausimą, ar galima pasitikėti Sovietų Sąjungos kalboms apie taiką, tarp kitų pavyzdžių jis pasakojo, kas nutiko su Baltijos valstybėmis, su kuriomis Sovietai buvo sudarę sutartis. Pirmiausia per televiziją kalbėtojas parodė paveikslus, kaip 1939 metais Maskva susitarė su naciais. Nuotraukose buvo matyti Stalinas ir nacių užsienių reikalų ministeris Ribbentropas šalia vienas kito, kai tuo tarpu prie stalo Molotovas dėjo parašą po Kremliaus sutartimi su Hitleriu. Tai atsitiko 1939 metų rugpjūčio 23, ir šios sutarties tikslas buvo ne taika, bet naujas pasaulinis karas, — paaiškino kalbėtojas.

Toliau kalbėtojas priminė Sovietų Sąjungos užsienių reikalų ministerio Molotovo kalbą, pasakytą 1939 metų rudenį apie Soivetų Sąjungos santykius su Baltijos valstybėmis. Vyskupas citavo 1939 Molotovo žo džius:

„Šie paktai (tarpusavio pagalbos) su baltijos valstybėmis jokiu būdu nereiškia Sovietų Sąjungos kišimosi į Estijos, Latvijos ir Lietuvos vidaus reikalus... Šie paktai įkvėpti abipusės pagarbos abiejų susitariančių šalių politinio, socialinio ir ūkinio gyvenimo sistemos... Mes pareiškiame, kad visi plepalai apie Baltijos valsty bių susovietinimą tėra naudingi ben driems mūsų priešams ir visokio plauko prieš sovietiniams provokatoriams."

Pacitavęs šiuos žodžius, kalbėtojas per televiziją lentoje išrašė trijų valstybių vardus — Latvija, Estija ir Lietuva. Šalia jų išrašė ir 1940 metus, kada Sovietų Sąjunga, laužydama visus tuos Sovietų pareigūnų parašus, okupavo visas tris Baltijos valstybes.

Tai buvo pavyzdžiai, kiek galima tikėti Kremliaus kalbomis apie taiką.

Vyskupas Fulton Sheen šiemet bu vo pripažintas pačiu įžymiausiu televizijos kalbėtoju. Jo žodį per teviziją seka apie 10 mil. žmonių visoje Amerikoje.

Kai kurie lietuviai kalbėtojui pasiuntė padėkos laiškus.

„D-kas"

Vašingtonas. Ateinančių metų pavasarį Bikini saloje bus išsprogdin ta nauja vandenilio bomba.

VISAI NAUJA IR ĮDOMU

J. Jankus — Po Raganos Kirviu — 10šl. 6d. Dostojevskis — Nusikaltimas ir Bausmė — 22šl. Gliauda — Ora Pro Nobis premijuotas romanas — 29šl 4d. P. Andriušis — Anoj Pu sėi Ežero — 10šl. 6d. J. Švaistas — Eldorado — 7šl. 6d.

Šias knygas jau galima gauti pas Dainorą Daunoraitę, 49, Thornton Ave. London. W. 4.

SALTOJO KARO GINKLAS

Kiekvienam, pažįstančiam komunistinį „rojų" žinoma, kad tiek užsienyje, tiek pačiame „rojuje" viskas yra pagrįsta istorijoje neturėjusia pa vyzdžio melo propaganda. Kiekvienam galvojančiam žmogui aišku, kad atėmus komunistams propagandos mašiną, komunizmas gyventų neilgiau, kiek žuvis, išmesta į kran tą. Nėra abejonės, kad apie tai gerai žino ir patys Kremliaus valdovai, tiek metų išsilaikė valdžioje, tiek metų melo propaganda užteršę visą pasaulį, sumulkinę milionus do rų žmonių, jieškančių ir kovojančių geresnio, teisingesnio gyvenimo Azijoje, Afrikoje ir kituose žemės kontinentuose. Laisvajame pasaulyje, su sidurus su komunistu, greitai gali ma patirti, kodėl jis pasidarė komunistu, kodėl ir savajame krašte jis norėtų „rojaus" pagal Maskvos kurpalį? Jis yra sovietinės propagandos auka, su kuria laisvų kraštų vyriausybės arba iš viso nekovojo ir nekovoja, arba nevykusiai ir taip neryžtingai, kad ta kova praktiškai neturėjo ir, gaila, neturi didesnės reikšmės.

Neseniai JAV FBI (Fedaralinis Sekimo Biuras), ilgesnį laiką tyręs komunistų veiklą ir propagandą Amerikoje, paskelbė oficialiai 340 puslapių knygoje ne tik apie sovietų šnipinėjimą, bet taip pat ir apie tai, kiek propagandinio šlamšto Sovietų Rusija atsiunčia Amerikon. Išleistoje knygoje sakoma, kad Amerikon komunistų spausdintoji propaganda patenka įvairiais keliais: paprastu paštu, lėktuvais, laivais, diplomatiniais siuntiniais, per knygynus, privačius pavienius agentus, įvairias sovietines draugijas ir kit.

Vienos New Yorko apylinkės munitininkas, I. Fishermanas, pareiškė, kad nors muitinės turinčios teisę atidaryti siuntinius, atplaukian čius iš Rusijos, tačiau techniškai nėra įmanoma visų siuntinių patikrinti. Vien tik jo žinioje esanti muitinė par dieną gauna virš 1000 maišų su spaudiniais, ateinančiais iš už ge ležinės uždangos. Vieno mėnesio bė gyje šių siuntinių vidurkis siekiąs 25.000 maišų. Kiekviename maiše yra nuo 25—40 siuntinių. Tai vien spaudiniai. Be jų, muitinėn paten ka tonos kitos rūšies siuntinių iš ko munistinių kraštų, kurių turinio techinškai negalima patikrinti, nekalbant jau apie diplomatinius paketus, kurių muitinė neturinti teisės tikrinti. Tų diplomatinių paketų, turint galvoje visas satelitines sovietų valstybes, gauna ma stirtomis. Be to, reikia žinoti, kad ir pačioje Amerikoje už Maskvos pinigus spausdinama milžiniškas kiekis komunistų propagandai talkininkaujančių leidinių, siekiančių milžiniškus tiražus. Taip, pvz., pačiame New Yorke oficialiai užregistruota firma „Four Continent Book Corporation", kaip Maskvos „Visasąjunginė Knygos Draugija", kuri Amerikoje platina sovietų leidinius ir, suprantama, superka Ame rikoje išeinančias knygas, turinčias vertės Maskvai. Šios „Draugijos" apyvarta nuo 1948 metų siekia milionus dolerių (2.339.917) ir, žinoma, buhalterinės knygos rodo tik tas pozicijas, prie kurių negalima prikibti. Tas pat yra su sovietiniais propagandos filmais, kuriuos atstovauja eilė amerikoniškų bendrovių, užsakančių S. Rusijoje ar satelitiniuose kraštuose specialiai užsieniui pagamintus filmus, už kriuos auksu moka Maskva agentams ir bendrovėms, finansiniai labai puikiai besiverčiančioms. O kai pinigo netrūksta — pasisekimo taip pat!..

Amerikos FBI paskelbė apie sovietinės propagandos antplūdį, surašė komunistų agentūras ir bendro ves, talkininkaujančias šiam darbui, bet, kol kas, tuo ir pasibaigė. Masės mulkinantį komunizmo nuodų bacila ir toliau plaukia į laisvę augščiau visko vertinantį kraštą.

D. Britanijoje, kurioje spausdintas žodis turi neaprėžtą laisvę, niekas iki šiolei net ir to nepadarė, kas padaryta Amerikoje. Čia mes patys žinome, kiek vien lietuvių kal boje komunistų propagandos atsiunčiama. Ją gauname tiesiog iš Vilniaus, iš Maskvos, iš Kauno, iš rytų Vokietijos ir, žinoma, iš komunistinių lizdų, Londone. Neseniai gavau net kelias bandaroles „Tiesos" ir kitokių „draugo" Šimkaus ir „draugo" Zimano redaguotų leidinių, įmestų tame pat Londono paš te, kurio apylinkėse gyvenu.

Britų „World's Press News", rašydamas apie sovietų spaudą, nedviprasmiškai pažymi apie komunis tų propagandą ir leidinius šitame krašte. Taip, pvz., Londone sovietinė ambasada leidžianti du kasdieninius leidinius: „Soviet Monitor", kurios leidėjas neva TASS ir „Soviet News" oficialiai leidėju pasirašanti ambasada. Norintiems ir vienas ir kitas siunčiamas nemokamai. Be tų dviejų išeina daugybė savaitraščių ir mėnesinių leidinių, kuriuos leidžia ir finansuoja įvairios britų—sovietų draugijos, kontroliuojamos ir prižiūrimos komunistų. Prie tos grupės priklauso: „Anglo — Soviet Weekly", „Scottish — Soviet Journal"; „Soviet Weekly", iliustruotas periodinis leidinys „Russia To-day" ir įvairūs neperiodiniai leidiniai ir brošiūros.

Iš Maskvos anglų kalba D. Britanijoje platinami „New Times", „Soviet Literary Journal", „Soviet Woman" ir kiti. Be leidinių, kuriuos leidžia komunistinio pasaulio ambasados ar atsiunčiami iš Maskvos, čia būvių komunistų leidžiami šie laikraščiai: dienraštis „Daily Worker", „World News and Views", County Standart", „Metal Worker", Bulders Leader" ir keliolika kitokiais vardais, tarnaujančiais tam pačiam tikslui — mulkinti naivius vietos gyventojus melo propaganda, neturinčius mažiausio supratimo apie to melo dydį ir niekšybę.

Komunistų propagandai talkininkauja taip pat ir didžioji britų spauda, spausdindama įvairių „turistų" reportažus, vaizduojančius tų „turistų" įspūdžius, atsiveztus iš anapus geležinės uždangos. Eilinis britų skaitytojas, pasiskaitęs nekomunistiniame lakraštyje tokių atsiliepimų apie gyvenimą už geležinės užda ngos, tiki, nes tai, kas tokio „turisto" pasakojama, jam, laisvam žmogui, yra lengviau suvirškinama, lengviau suprantama, negu tai, kas pasakojama tų, kurie iš tikrųjų žino, kaip gyvena žmonės anapus geležinės uždangos, patyrę savo kailiu, koks didelis yra skirtumas tarp sovietinės propagandos ir tikrovės.

Brr...

KALTINAMASIS AKTAS SOVIETAMS

Grįžusį iš Europos JAV atstovų rūmų narį Kersteną New Yorke prie laivo sutiko atskridę iš Čikagos ALT vykd. komiteto nariai L. Šimu tis, Dr. P. Grigaitis ir M. Vaidyla, gen, kons. J. Budrys, inž. A. Rudis, LLK pirmininkas, SLA vadovybė ir visa eilė kitų. ALT vykd. komitetas Kerstenui, jo šeimai ir palydovams suruošė priėmimą, kuriame dalyvavo tik amerikiečiai lietuviai. Sutikimui vadovavo ALT pirm. L. Šimutis. Kalbas pasakė gen. kons. J. Budrys, SLA pirm. Kalinauskas, E. Acker jr., LLK pirmininkas V. Sidzikauskas, Dr. P. Grigaitis ir kt. Kitą dieną Kerstenui suruošė priėmimą Laisvosios Europos Tautinio Komiteto pirmininkas W. H. Shepardsonas. Priėmime dalyvavo augš tieji Laisvosios Europos pareigūnai ir bendradarbiai. ALT vykd. komiteto pirm. L. Šimutis ir sekret. P. Grigaitis su Kerstenu ir jo bendradarbais turėjo išsamų pasikalbėjimą. Iš New Yorko Kerstenas išvyko į Vašingtoną.

Visa byla atsidėjus ruošiama. Tai bus savos rūšies kaltinamasis aktas Sovietų vyriausybei, pavaizduojąs agresijos prieš Pabaltijo kraštus įva dą, pačią agresiją, faktinąją ir formalią inkorporaciją, ypač plačiai atskleidžiant lietuvių tautos valios klastojimą tariamais rinkimais į vad. „liaudies seimą", taip pat Sovietų įvykdytosios agresijos prieš Lietuvą padarinius. Agresijos preliminarijų, pačios agresijos ir sutarčių uždėtų įsipareigojimų laužymo projektą ruošia prof. D. Krivickas, laikotarpio nuo Paleckio „vyriausybės" sudarymo iki augščiausios Sovietų ta rybos inkorporacinio nutarimo — Lietuvos Laisvės Komitetas, o Sovietų agresijos padarinius Lietuvos valstybei ir lietuvių tautai — J. Talalas. Paruoštieji projektai numatyti lapkričio pradžioje apsvarstyti dar per bendrą posėdį New Yorke.

„LEMIAMOS DIENOS NETOLI..."

Vokiečių pabėgėlių laikraštis „Volksbote" spalio 17 d. numeryje aprašo, kokių sienų ir santvarkos Rytų Europoje pageidautų kai kurie vokiečių ir jų įtaigojami nevokiečių veikėjai. Laikraštis įsidėjo pranešimą iš Madrido, kuriame skelbia, kad Ispanijos sostinėje nuo rugsėjo 21 iki 30 d. Ispanų Kultūros Institu tas buvo sušaukęs vad. „Europos kongresą". „Centro Europe de Documentation" pasistengė per viešus pranešimus ir diskusijas tarp Ispanijos, Portugalijos, Vokietiojs, Austrijos, Šveicarijos, Italijos, Prancūzijos, Belgijos, Olandijos ir Pietų Amerikos atstovų apmesti bendrąsias gaires, kaip Rytų Europoje toji jų siekiama Europos vienybė turėtų atrodyti. Tarp dalyvių buvo vokiečių pabėgėlių veikėjai Dr. v. Meerkatz, Dr. Lodgman, prof. Heydte ir kt. Būdinga, jog pareikštas noras bendradarbiauti su egzilų atstovais nustatant „būsimąją naująją santvar ką Vidurio ir Rytų Europoje". Dėl šios santvarkos pasisakė Austrijos erchercogas Otto, tremtinių slovakų buv. min. Dr. J. Cieker ir kt. Laikraš tis, nors ir nenusakęs smulkiau, kaip toji būsimoji Rytų ir Vidurio Europos „naujoji santvarka" turėtų atrodyti, vis dėlto pažymėjo, kad „ir prancūzų politikas F. de la Noee per diskusijas pasisakė prieš naujosios santvarkos Rytų ir Vidurio Europoje atstatymą 1919 metais buvusių valstybių pagrindais".

Laikraščio pranešimu, visas Maddridas visą savaitę gyvenęs kongreso ženklu. Rugsėjo 28 d. ispanų švie timo ministeris Ruiz — Cortez, o rugsėjo 30 d. — užs. reik. min. Artajo suruošė vaišes. Paskum užsienio svečius specialioje audiencijoje priėmė pats gen. Franco.

Amerikos ir Vokietijos spauda daug rašo apie vis didėjančią Vokietijos reikšmę Europos apjungimui ir gynybai. Priimtas JAV prez. Eisenhowerio ir vyriausybės narių, vokiečių užs. reik. valst. sekr. Hallsteinas pareiškė spaudos atstovams, kad „žū tų ir visas laisvasis pasaulis, jei jis netektų Europos, o Europa be Vokietijos neapginama". Jo pareiškimu, „lemiamos dienos visai netoli". Prieš tarimąsi su Sovietais ir jiems galimas nuolaidas kitų tautų sąskaita ypač aštriai pasisako visų tautybių tremtinių spauda. Užakcentuojamas ypač tas momentas, kad visi tremtiniai trokšta taikos. Tačiau laisvė yra brangesnė už taiką, ir be jos negali būti jokios pastovios taikos nei Vaka rų, nei Rytų Europoje.

Vašingtonas. Prezidentas Eisenhoweris šią savaitę išvyksta į Kanadą dviejų dienų oficialiam vizitui. Vizito metu, Ottavoje, jis dalyvaus jungt. Kanados Parlamento ir Senato posėdyje, kur pasakys kalbą.

New Yorkas. JAV kreipėsi į Sovie tų Sąjungą, prašydamos panaikinti geležinę uždangą ir sutikti, kaip ir kitos laisvosios tautos kad sutiko, su tarptautinti atominių įrengimų kon trolę. JAV atstovas politiniame komitete pareiškė, kad nusiginklavimas yra neįmanomas be tarptautinio saugumo. Tikros garantijos nusiginklavimui gali būti tik tada, kai geležinė uždanga nustos egzistavusi. Taip, kad laisvasis pasaulis galėtų žinoti, ką jie — komunistai daro, kaip jie žino, kas daroma šioje geležinės uždangos pusėje.

STUDENTŲ DĖMESIUI

Studentai ir abiturientai Vokietijoje, kurie dėl finansinių sunkumų ar ligos negali studijuoti, prašomi kuo greičiausiai apie savę suteikti sekan čias žinias: Pavardė, vardas, gimimo data ir vieta, studijų sritis, išeitas mokslas (fakultetas, semestrų skaičius) ir kiek trūksta iki užbaigimo.

Rašyti: J. Vaitkevičius, (13b) Maisach b. M. Aufkirchnerstr. 5a Germany.

Europos LIETUVIS

(Buvęs „Britanijos Lietuvis")

THE LITHUANIAN WEEKLY

Leidžia — DBLS Centro Valdyba su Europos Lietuvių Bendruomenėmis, kurias atstovauja: Pr. Zundė — Vokietija, J. Masiulis — Prancūzija, J. Dėdinas — Belgija, A. Paulaitis — Šveicarija, J. Lingis—Švedija, Kun. V. Balčiūnas — Italija, A. Galkus — Olandija, A. Bričkus — Danija ir A. Gliornetas — Austrija.

Red. Br. Daunoras. Redakcijos ir Administracijos adresas: 43, Holland Park, London, W.11 Telf. PARk 9699.

Redakcija raštus taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina: metams — 35 šl. 6 mėn. — 20 šl. 3 mėn. — 12 šl. Užsienyje metams — 6 doleriai.

Skelbimai: spaudos eilutė arba jos vieta — 1 šl. Adreso pakeitimas — 1 šl. Paskiras numeris — 1 šl.

Spausdina NIDOS spaustuvė, 3, Southern Row, W.10.

Printed by NIDA Press, 3 Southern Row, London, W.10.